

Ostra

Samhälle / Kultur / Feminism
Sedan 1919

ATA
NR 1/2024

Postfeministiskt ätande Mat och minnen
Ytterhögerns fantasier om ätande Maten och klimatet
Vem tar den sista biten?

²
TRNOVI RUŽICE
Lejla Cato

⁶
MÅNDAG ÄR DEN BÄSTA DAGEN
Matklubben

¹²
BEAUTY MEAL
Canto Kun

¹⁴
YTTERHÖGERNS FANTASIER OM ÄTANDE
Mattias M. Lehtinen

¹⁹
KVINNORNA LAGAR, MÄNNEN ÄTER
Aylin Unal

²²
FAMILJEMIDDAGARNA
Frida Majling

²⁴
TVÅ ÅRSTIDER
Alexandra Sandbäck

²⁶
AROMAS FROM HOME:
COOKING MEMORIES THROUGH COMPLEX SALSAS
Alejandra Alarcón

³⁴
FEMININE SPACES OF FOOD, WELLNESS AND FEELING WELL
Kaisa Tiusanen

⁴⁰
[UTAN TITEL]
Vian Sadwand

⁴⁴
FAMILJEMIDDAG
Signe Bremer

⁴⁶
UTDRAG UR RUNDA RÄNDER (2022)
Nadja Andersson

⁴⁷
AGN
Sebastian Lönnlöv

⁵²
FROM THE AUTOBIOGRAPHY OF THE OTHER LADY GAGA (2015)
Stefani J. Alvarez & Alton Melvar M Dapanas

⁵⁴
MATEN, KLIMATET OCH KLIMATBERÄTTELSEN
Johan Höglund

⁶⁰
CREATURE COMFORTS
Louise Johansson Waite

Samhälle / Kultur / Feminism
Sedan 1919

www.astra.fi
@tidskriftenastra
Tallbergsgatan 1/175, Helsingfors

Medverkande

Lejla Cato
Johan Höglund
Kaisa Tiusanen
Matklubban
Mattias M. Lehtinen
Alejandra Alarcón
Canto Kun
Stefani J. Alvarez
Alton Melvar M Dapanas
Radul Radulović
Vian Sadwand
Aylin Unal
Sebastian Lönnlöv
Frida Majling
Signe Bremer
Louise Johansson Waite
Alexandra Sandbäck
Nadja Andersson
Sara Östman
Tzor Edery
Helin Çan

Chefredaktör

Elliot Lundegård (astra@astra.fi)

Art Direction

Helin Çan & Roby Redgrave (ad@astra.fi)

Administrativ Sekreterare

Matilda Jäderholm (pren@astra.fi)

Språkgranskning

Käitlyn D. Hamilton
Sandra Holmqvist

Styrelse (styrelse@astra.fi)

Arseniy Lobanovskiy
Fanny Bruun (vice ordförande)
Hanna-Katri Eskelinen
Kira Björklund
Paola Jalili
Tom Kettunen (ordförande)
Veronica Fröberg

Typsnitt

Vinila av Flora de Carvalho
Exposure av Federico Parra Barrios
FK Grotesk Mono av Květoslav Bartoš

Bild på omslaget

Alejandra Alarcón

Med stöd av

Föreningen Konstsamfundet, Stiftelsen Tre Smeder, Centret för konstfrämjande, Svenska kulturfonden, William Thuring's Stiftelse, Stiftelsen Emilie och Rudolf Gesellius fond för filantropiska och kulturella ändamål samt Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse.

Tryckeri

Printall, Tallinn

ISSN – L 2323-3966

Astra ges ut av Utgivarföreningen för tidskriften Astra rf.
Medlem i Tidskriftscentralen och Kultti rf.

Annonsera

Helsida: 350€, 1/2 sida: 200€,
1/4 sida: 100€, 1/6 sida: 50€
(priser exkl. moms 24%)

BREV FRÅN REDAKTÖREN

TEMA: **Äta**

NR 1/2024

ÅRGÅNG 106

Kära läsare,

välkommen till ett nummer på temat Äta — ja, ett verb den här gången! Något vi alla gör, måste göra, en grundförutsättning för livet självt. Ändå så komplext, så intrikat sammanbundet med makt, identitet, njutning, tvång, gemenskap och utanförskap.

Jag har ett utdrag ur Khalil Gibrans diktepos Profeten uppsatt på min vägg, som lyder:

Jag önskar att ni kunde leva av jordens vällykt / och liksom växterna uppehållas av ljuset. / Men då ni måste döda för att äta, / låt det ske i andakt. / Då ni krossar ett äpple med era tänder, / säg till det i ert hjärta: / "Dina frön ska leva i min kropp, knopparna / av din morgondag skall blomma i mitt hjärta. / Din doft skall bli min andedräkt / och tillsammans skall vi glädjas / genom alla årstider."

Dikten sätter ord på känslan av att ens eget liv är tätt sammanbundet med berövandet av andras — idén om att vi, när vi äter, upprätthåller liv på bekostnad av liv.

Frågan är kanske var gränsen går mellan mig och omvärlden. Slutar äpplet leva när jag plockar det från trädet, eller fortsätter det leva genom mig? Blir jag en del av äpplet, rentav en del av trädet? Frasen "du är vad du äter" kan tolkas på många sätt.

I det här numret har vi inte väjt för att inkludera stundtals tunga texter. Vi använder i allmänhet inte triggervarningar i Astra (eftersom vad som helst kan utgöra en trigger), men jag vet att ätande för många är förknippat med ångest.

Förhoppningen är att dessa texter, utöver att gestalta själva känslan, även belyser hur ätandets ångest sitter ihop med samhälleliga problem och trauman. Idéer om femininitet, fettfobi, patologisering.

Numret rymmer även skildringar av ätandet som något att samlas kring, mötas i, njuta av och hitta glädje i.

Många bidrag lyfter just ätandets identitetsskapande aspekter — hur vad vi äter är en del av såväl vår kulturella som politiska identitet, och hur ätandet i gemenskap ger trygghet och tillhörighet. Att lära ut traditionella rätter. Att laga mat till sina vänner. Att mötas runt ett bord. Att bjuda på sin mat, och därmed på sig själv. En kärlekshandling.

Sida vid sida med dikter, noveller och personliga reflektioner hittar du artiklar om ätande, skrivna av personer vars forskning på olika vis berör ämnet.

Till exempel skriver **Kaisa Tiusanen** om samtidens wellnesskultur på sociala medier, och vad som händer när "kvinnlig frigörelse" förvandlas till en fråga om individ och livsstil. Och **Johan Höglund** tar oss med på en vindlande berättelse om ätandets relation till klimatkrisen, och hur den skildras i olika typer av klimatfiktion. Jag imponeras alltid av akademiker som kan tillgängliggöra sin forskning på ett begripligt språk, och hoppas att dessa texter ska kännas lätta att ta sig an.

Om du läser det här numret när det är alldeles färskt, så håll utkik efter inbjudan till vår releasefest i Helsingfors i slutet av mars! Den sammanfaller antagligen med vårt årsmöte, dit du också är varmt välkommen. Är du kanske en av Astras nya styrelsemedlemmar 2024?

— Elliot Lundegård
Chefredaktör

Trnovi ružice

en hand kan kratta, knåda, ansa
kan putsa, torka, rensa

en annan hand kan leka handen som krattar, knådar, ansar, putsar, torkar, rensar rosenbuskar

två bussäten så packade att
jag sitter i knät
hör dig viska
ettusenett ettusentvå ett
avstånd mellan vägmärken
mäter upp din kropp
blicken på vägen
blicken på vägen
blicken på vägen och igen
är munnen ett igensytt sår
ett säkerhetsbälte

rättar du
när jag säger *pojas* och bussen närmar sig gränsen

du flytt över och
jag flyter över och

språkens positioner förskjuts med bussens hastighet

mitt *pojas*
ditt bälte

hemmet förvandlades
alla lampor lös
alla ytor sken
två gånger varje år *mubarek olsun*
säger du och
vispar smeten porös
stryker vita dukar
putsar silvret

skinande med en hammare
satt du på golvet och bankade bankade
valnötter

de åren skakade hela huset
grannarna under, grannarna över

alla hörde firandet
du serverade alla

i sökfältet är lilla ros gyllene,
stosedamnaest stepeni, och inte bränd, hundra sju tio, hon är sockersöt, hundrasjuttio
grader ja grädda henne så, hacka, smält och håll

varm vätska över
tillsätt syra,
mina tårar

jag rör ihop
och larmet hon tjuter

—————

Lejla Cato (f. 1997) är utbildad vid Biskops Arnös
Författarskola och Skurups folkhögskolas skrivarlinje.
Hon bor i Malmö. Dikterna är ett urval ur ett längre
manus under arbete.

REFLEKTION

TEXT & BILD Tom Kettunen, Malin Gustavsson, Vishnu Vardhani Rajan, Nuria Solsona, Katrin Halling, Geraldine Carrard, Aizea Arce, Jonas Rothlaender, Humberto Duque och Alicia Ng

Måndag är den bästa dagen

En kväll började fyra vänner diskutera hur trevligt det var att träffas och äta tillsammans, och att de borde göra det oftare. Där och då föddes en lokal vegansk matklubb som träffas varje vecka. Grundidén var att skapa kontinuitet och att träffas regelbundet. Matklubben skulle också vara en okomplicerad del av vardagen. Eftersom alla behöver äta middag och det oftast inte händer så mycket på måndagskvällar, blev måndagen Matklubbens dag.

Det var viktigt att Matklubben skulle vara en vardaglig plats. Det ska vara enkelt att laga maten, delta i middagen och gå hem. I praktiken byggdes klubben upp på ett roterande system där en person skickar ut inbjudningar, lagar mat och tar hand om disken. De andra medlemmarna kommer över, liksom familjemedlemmar, utan några bidrag till middagen, och utan förväntningar på att värden ska ansvara för samtalet under kvällen.

MATKLUBBEN
HANDLAR OM ATT
DELA EN MÅLTID
OCH ATT LAGA MAT.
VI UTTRYCKER
KÄRLEK OCH
KREATIVITET
MED MATEN
VI GÖR.

Vardagsmat är utgångspunkten för att klubbens medlemmar inte ska känna press att servera något lyxigt, speciellt eller dyrt. Alla medlemmar behöver bo nära, för att det ska vara enkelt att bara "gå över" även efter långa dagar eller om en måste stiga upp tidigt följande morgon.

De ursprungliga gruppmedlemmarna bodde i Hagnäs-Berghäll-området i Helsingfors, vilket alltså blev den geografiska utgångspunkten för att leta efter fler medlemmar. Det var viktigt att hitta personer som var intresserade av att äta och göra vegansk mat, men det fanns inga krav på att vara vegan eller vegetarian. Personerna behövde inte heller vara nära vänner, utan en ny medlem kunde vara en bekant eller en vän till en vän.

Nio år senare är två av de grundande matklubbsmedlemmarna fortfarande med, men en bor delvis utomlands. Klubben har haft många medlemmar, och skälet till att de lämnat har oftast varit att de flyttat bort. Just nu har den geografiska kartan utökats till att även omfatta Busholmen, Kampen och Sörnäs.

Vid rekrytering av nya medlemmar har, förutom geografi, alltid mångfald och feminism varit viktiga faktorer, men också vem som skulle ha behov eller speciellt intresse av att vara i klubben. Matklubben kräver att en prioriterar och respekterar de andra medlemmarnas engagemang i att laga mat i sitt hem. Just nu har vi medlemmar från Finland, Mexiko, Tyskland, Spanien, Frankrike och Indien. Vissa av oss har barn, men de flesta inte.

MATEN

Vi älskar att tillreda och äta god mat och gläds åt att andra lyser upp när de ser våra skapelser. Matklubben handlar om att dela en måltid och att laga mat. Vi uttrycker kärlek och kreativitet med maten vi gör. Bara några av oss är veganer, men vi har alla antagit utmaningen att göra vegansk mat från vår personliga utgångspunkt. Ibland finns det andra saker att ta hänsyn till, beroende på vem som äter, som allergier eller undvikande av raffinerat socker. Dessa små justeringar tvingar oss ut ur våra bekvämlighetszoner i vår matlagning och hjälper oss att bli ännu mer uppfinningsrika och uppmärksamma.

Vi anpassar oss efter hur mycket tid vi har, hur mycket pengar vi kan spendera och vad vi har i våra skåp. Om det finns möjlighet skördar vi i våra vänners trädgårdar eller letar efter mat i skogen. Vanligtvis lyckas vi göra fantastisk mat, men det är ingen stor grej om allt inte blir perfekt. De flesta av oss lagar vanligtvis bara till en eller två, så det kan vara svårt att få mängderna rätt när man lagar mat för fem till tio personer. Vi har blivit serverade bränt ris, gråaktig soppa och en helt oätlig svampsås som innehöll en gallsopp.

DET VAR VIKTIGT
ATT MATKLUBBEN
SKULLE VARA EN
VARDAGLIG PLATS.
DET SKA VARA
ENKELT ATT LAGA
MATEN, DELTA I
MIDDAGEN OCH
GÅ HEM.

När vi startade Matklubben var en av våra farhågor att det skulle bli för mycket att träffas varje vecka, eller att vi skulle bli för ambitiösa i vår matlagning. Denna rädsla var välgrundad, eftersom några av oss övade med att testa nya recept i förväg och lade mycket tid på rätterna. En medlem var tvungen att lämna Matklubben för att hen tyckte att det blev för stressigt, vilket bidrog till diskussioner om Matklubbens funktion i vår vardag.

Numera är det i Matklubben vi provar recept och testar att göra veganska versioner av traditionella maträtter vi vuxit upp med. Vi delar med oss av barndomsminnen, kulturella förståelser av maträtter och hur vi äter.

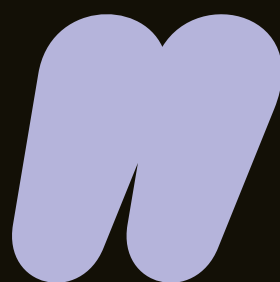
Nya medlemmar tenderar fortfarande att vara ambitiösa, men för de äldre medlemmarna är själva matlagningen inte längre lika viktig. Det handlar om att träffas och umgås.

KONTINUITET

Matklubben har blivit en av hörnstenarna i våra liv. Att dela mat skapar gemenskap, men kontinuiteten är också viktig. Att veta att vi träffas regelbundet varje vecka skapar ett utrymme för att följa upp och återgå till tidigare diskussioner. Det är en plats där vi efter jobbet kan hitta lugn, ventilerar, be om råd, dela glädje och sorg. Det är som att komma hem. I Matklubben är du inte en gäst, snarare en medlem i en familj.

Matklubben har blivit en institution. Ofta bjuder vi in tidigare medlemmar för att fira klubbens milstolpar och julfester. Ibland arrangerar vi resor och utflykter. Vi har

**Matklubben
har blivit en av
hörnstenarna
i våra liv.
Att dela
mat skapar
gemenskap, men
kontinuiteten är
också viktig.**

FEMINISM

besökt lokala restauranger och haft picknick i parker, gått på vandring, besökt Mathildedal, åkt ut i skärgården för talko och på kulinarisk resa till Tallinn.

Matklubben är lite som en helig plats för oss. Vi vill dela den med andra och bjuda in människor i vår värld, och bjuda in vår värld till Matklubben.

Genom åren har vi tagit med oss familj, vänner och kollegor som varit på besök i Helsingfors. Vi tar också in nya partners eller intressanta personer som vi vill dela en måltid med. Vissa gäster har blivit medlemmar, andra har blivit våra vänner.

Alla medlemmar i Matklubben är feminister, men Matklubben har inte varit något explicit feministiskt projekt. Däremot är det lätt för oss att se varför delandet av mat har varit ett viktigt element i feministiskt medvetandehöjande.

För oss har Matklubben varit ett bollplank för våra olika feministiska strävanden, för frågeställningar och frustration. En plats där vi provar nya idéer, stödjer och utmanar varandra. "కోటి ఎద్దులు కూటి కొరకే..!" "Miljontals kunskapsformer används för att skaffa mat", som det indiska telugu-ordspråket lyder. Via Matklubben utforskar vi en miljon vägar till kunskap genom mat. Vi kommer från olika bakgrunder, men våra samtal är avslappnade och djupa. Kanske gör vår feministiska utgångspunkt oss till bättre lyssnare och mer inkluderande medmänniskor.

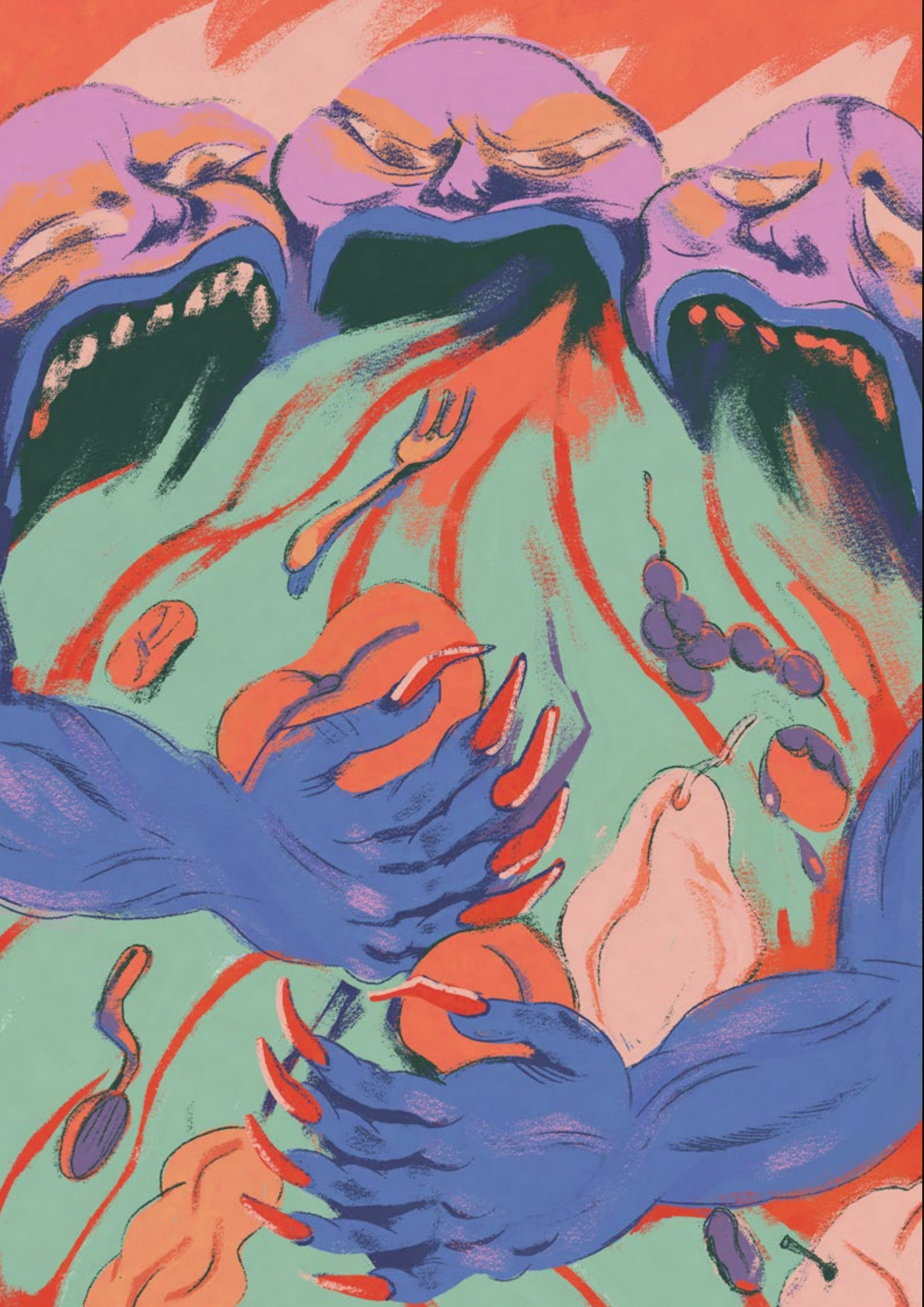
Förståelse kommer ofta i efterhand. Varje gång vi firar Matklubbens jubileum i november ser vi tillbaka på ögonblick av inre utveckling, skratt och kärlek, men även på konflikter som hjälpte oss att bättre förstå oss

själva. En del av oss har kämpat med sin mentala hälsa. Att ha en plats att gå till som är mänsklig, terapeutisk, där vi skapar plats för att checka in utan att det blir för formaliserat, gör att Matklubben är mycket mer än en plats för återhämtning.

Vi delar ofta berättelser som lockar till skratt. Den delade humorn blir näring för våra behov av gemenskap och ömsesidighet, men den har också hjälpt en av oss att starta en hel ståupp-karriär. Genom vår matklubb har vi insett att den enkla handlingen att dela en måltid en gång i veckan är större än vi någonsin föreställt oss.

VIA MATKLUBBEN
UTFORSKAR VI
EN MILJON VÄGAR
TILL KUNSKAP
GENOM MAT.

ARTIKEL

TEXT **Mattias M. Lehtinen**

BILD **Tzor Edery**

Ytterhögers fantasier om ätande

EN FÖRSTA FANTASIN: DOMINERANDET AV YTTERVÄRLDEN

I essän "Romanticism of Diluvium" från 1935 beskriver filosofen **Ernst Bloch** hur protofascisten drömmer om en stenålder där aptiten var ohämmad, där människan konsumerar och konsumeras i oändlighet.

I denna maskulina feberdröm är människan — speciellt mannen — konstant berusad, och den obegränsade konsumtionen är utmärkande för människans naturtillstånd. Denna fantasi utmålar människan som en slukare, som genom ätandet sluter den hotande yttervärlden inom sig och därmed gör den ofarlig.

SLUKANDET SOM STYRKA

Flera ytterhögertänkare, från Youtubekändisen **Liver King** till **Jordan Peterson**, hyser liknande slukartankar. Enligt dem är människan som närmast sitt ursprung då hen äter och konsumerar, med ett raseri som härstammar från en urtid då starka överlevde och svaga dog.

Ytterhögerinflueraren **Andrew Tate** beskriver hur hans diet består av kött, kaffe och cigarrer, alltså sådant som vänstern anser onyttigt, omoraliskt eller farligt. Föreställningen är att endast "svaga" kroppar behöver bry sig om vad som är onyttigt, medan "starka" kroppar inte berörs av vad de äter.

Den sannfinländska riksdagsledamoten **Teemu Keskisarja**s kritik av deprimerade studenter som, enligt honom, dricker för lite alkohol, går i samma linje: Den svaga ungdomen klarar inte ens av att bli berusad längre.

ONATURLIG UTVECKLING

Ytterhögern menar att konsumtionsloppet — där människan dominerar den naturliga verkligheten genom att konsumera — har hämmats, vilket ses som sjukligt, och ett symptom på större problem i samhället.

Enligt flera inom högern visar sig vänsterns politiska projekt som störande ingrepp i samhällets och människans naturliga utveckling.

Nittonhundratalets socialistiska projekt byggde på tanken att samhället kan göras friare och jämlikare om vi bygger institutioner genom att kombinera empati och förnuft, snarare än att låta naturen diktera reglerna.

Politikforskaren **Wendy Brown** beskriver i *In the*

Ruins of Neoliberalism hur nyliberalismens och den ekonomiska högerns tankar bygger på socialdarwinistiska resonemang om marknaden som en naturlig social utveckling.

Ytterhögerns resonemang är liknande. Som vänsterfilosofen **Franco Berardi** skriver i *Heroes: Mass Murder and Suicide*, är Nazismen ett förkroppsligande av den socialdarwinistiska tävlingskulten: Samhället skall inte störa människans "naturliga" utveckling och drivkraft, alltså viljan att konsumera vad som konsumeras kan.

Den amerikanska ytterhögerns kulturella uttryck för detta är att ordna maximalt stora grillfester med högar av kött. Ännu mer uttrycksfullt är fenomenet "rolling coal": att bränna bensin för att göra vänstermänniskor arga och ledsna.

SPÄRRAR FÖR
ÄTANDE OCH
KONSUMTION ÄR
FÖR YTTERHÖGERN
SAMHÄLLSFARLIGA,
EFTERSOM
MÄNNISKANS
"NATURLIGA"
VILJA ÄR ATT
UNDERKUVA SIN
OMVÄRLD.

SLUKA DET SOM STÖR

Slukarfantasin handlar alltså om att få äta och konsumera fritt och ohämmat utan "artificiella" samhälleliga gränser för njutningssökandet. Det gör den nära sammankopplad med humanekologen **Andreas Malms** beskrivning av fossilfascismen i boken *White Skin, Black Fuel*.

Malm menar att fascisten älskar fossilbränslen för att de stärker den egna nationens ekonomi och står för kraft och styrka. Konsumtionen av fossilbränslen uttrycker viljan att underkuva världen, speciellt naturen.

Världsslukarfantasin grundar sig på en imaginär uppfattning om ätandet, som genomgående uttryckts av filosofen **Simone Weil** i *Waiting for God*, fastän där i en självmedveten form.

För Weil är ätandet mänsklighetens fundamentala skandal, eftersom det uttrycker en våldsekonomi som genomsyrar människans hela verksamhet: Vi

överlever genom att döda andra organismer.

Samtidigt uttrycker ätandets vådsamhet för Weil ett konfliktfyllt begär, eftersom människan genom ätandet söker förenas med objekt utanför sig själv. Konflikten uppstår i att vi endast kan nå dessa yttre objekt genom att förstöra dem.

För Weil bygger ätandets förhållande mellan jaget och yttervärlden på ett kärleksfullt, rent av intimt, förhållande till det som inte är jag själv. Ytterhögern, däremot, upplever inte förhållandet mellan jaget och omvärlden som ett kärleksfullt begär efter att förenas med det som finns utanför jaget, eftersom det skulle göra jaget bristfälligt.

Slukarfantasin bejakar det våldsamma elementet i Weils uppfattning om ätandet, och betraktar i stället den yttre världen som bristfällig. Yttervärldens bristfällighet kan därmed lösas endast genom att slukas av den maskulina fascistiska fantasin, vars ändamål är att reducera alla störande olikheter.

OM DEN SLUKARFIXERADE DELEN AV YTTERHÖGERN FANTISERAR OM STENÅLDERSMÄN- NISKAN SOM ÄTER TONVIS MED SJÄLVJAGAT KÖTT, ÄR DEN ANDRA YTTERLIGHETEN FANTASIN OM DEN SJÄLVTILLRÄCKLIGA MANNEN SOM INTE BEHÖVER SIN OMVÄRLD.

DEN ANDRA FANTASIN: UTTRÄDET UR SAMHÄLLET

Slukarfantasin utgör idealet för en del av ytterhögern, medan en annan del snarare är attraherad av en spegelvänd, fastän lika maskulin, politisk fantasi om ätande: Asketismen. Den asketiska drömmen är en om självtillräcklighet genom reglering av ätande och njutning.

Om den slukarfixerade delen av ytterhögern fantiserar om stenåldersmänniskan som äter tonvis med självjagat kött, är den andra ytterligheten fantasin om den självtillräckliga mannen som inte behöver sin omvärld.

Här står ätandet dels för underkastelse inför "massamhället", som kväser individens frihet och genialitet, dels för ett demaskuliniserande frosseri som "försvagar mannen". Lösningen blir att reglera ätandet, gärna bli av med konsumtion helt och hållet.

DET ASKETISKA GENIET

Den asketiska politiska fantasin är dels sammanbunden med den kapitalistiska fantasin, som betonar individualismens genialitetsalstrande karaktär, dels med en stoicistisk, militär fantasi om individens livskraftighet.

I den kapitalistiska fantasin är människan till sin natur individ och människans njutningar individuella. Samhället sägs genomsyras av dominansförhållanden, och ett fritt liv är omöjligt inom dess gränser, eftersom våra njutningar inte är våra egna i samhället.

Inom ytterhögersnans manosfär är den så kallade "sigmamaskulina" arketyper ett uttryck för asketiska ideal om att dra sig ur samhället för att bli starkare och mer självständig. Eftersom det för ytterhögern endast är i ett liv utanför massamhällets (läs: vänsterns) regulativa apparat som individen kan tänka och skapa fritt blir asketismen det politiska svar som möjliggör ett utträde ur samhället.

Tanken om det asketiska, manliga konstnärliga geniet, som byter ätandet mot skapandet, har långa anor i västerländsk kulturhistoria. Historiska figurer som **Claude Monet** eller **Vincent van Gogh** nämns ofta i detta sammanhang. De samtida exemplen är sällan fattiga konstnärer, utan snarare "kapitalistiska hjältar" som **Elon Musk**.

MASKULIN STOICISM

Inom den ytterhöger som intresserar sig för stoicismen och dess asketiska tankar om självbehärskning och uthållighet finns en speciell vurm för den romerska generalen **Marcus Aurelius** bok *Meditationer*.

Den feministiska klassicisten **Donna Zuckerberg** har i boken *Not all Dead White Men* skrivit om hur ytterhögern missbrukar stoicistiska tankar för att påstå att vita mäns "naturliga" rationalitet och självbehärskning ställer dem över icke-vita och icke-män. Denna militäriserade stoicism anser att samhället är för bekvämt och erbjuder för lätta njutningar.

Återigen möter vi tanken om att samtida samhällen raderat den för människolivet – enligt ytterhögern – karakteristiska pseudo-darwinistiska kamp om resurser som håller individen stark.

Sociologen **Klaus Theweleits** bok *Male Fantasies*, om maskulina fantasier och nazismens uppkomst, beskriver hur de tyska skyddskårsmedlemmar som senare blev nazister inte kunde tänka sig att lämna det militära livet för civilsamhället. Detta eftersom de ansåg att det var civila för mjukt, bekvämt och "kvinnligt".

Ytterhögerterroristen och massmördaren **Anders Breiviks** skrivelser innehåller flera liknande tankar och analyser om feminiseringen av västvärlden: Europas "förfall" kopplas till pulvreringen av patriarkatet, som skyddat Europa mot "skadliga" yttre impulser.

Under ett besök på Mannerheimmuseet i Helsingfors får man det också tydligt klargjort för sig att **Carl Gustaf Emil Mannerheim**, en ansedd finsk krigare och den finska ytterhögerns idol, sov på en enkel "heteka" (en obekväm, smal järnsäng).

Fastän det finns stora skillnader mellan stoicism-intresserade unga män, Breivik och Mannerheim, ger de på olika sätt uttryck för komponenter i ytterhögerns asketiska fantasi. Enligt den är det feminina och lätta livet i samhällets överflöd antitesen till det stränga och maskulina liv som kräver självbehärskning och orienterar mannen kroppsligt mot krigandet.

Denna form av asketism avsäger sig alltså ätandet och konsumtionen, eftersom dessa anses försvaga kroppen. Självbehärskningen och regleringen av ätandet behövs för att upprätthålla den maskulina livskraften.

PARADOXALT PATRIARKAT

Det går att göra kopplingar mellan asketismen och delar av incelrörelsen, där gymmandet och utvecklandet av den egna kroppen (maskulint, traditionellt normativa) skönhet blir viktigare än att hitta en partner.

Simone de Beauvoir beskriver i sin feministiska klassiker *Det andra könet* hur maskuliniteten inom patriarkatet grundar sig på en paradox, eftersom mannens värde är bundet till att giltigförklaras av kvinnan.

Den asketiska ytterhögerfantasin om att reglera ätandet och konsumtionen kan kanske också anses bygga på en ofullständig medvetenhet om Beauvoirs paradox: "Jag kan inte vara mig själv om jag måste uppfylla yttre (alltså patriarkala) normer."

Eftersom ytterhögerns fantasi om den politiska verkligheten inte erkänner patriarkatet som verkande maktstruktur, kan dess bristfälliga medvetenhet om denna paradox inte komma åt grundproblemet.

Asketismen reglerar både konsumtion, ätande och njutning för att koppla bort individen från samhället – i incelfallet också från sexualiteten – eftersom den ser det som den

enda möjliga vägen att leva ett liv på egna villkor.

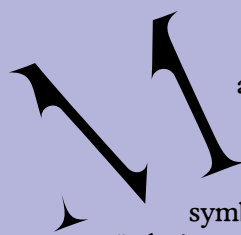
I kombination med den asketiska fantasins hyperindividualistiska karaktär, är det föga överraskande att resultatet ofta blir bitter ensamhet eller militant mobilisering.

Skribenten är politisk teoretiker och är verksam som forskardoktor vid Helsingfors universitet.

Tzor är en animationsregissör och multidisciplinär konstnär baserad i Tammerfors. Hens arbete är inspirerat av kulturella utbyten och migrationer från medelhavsregionen, med fokus på queera, nordafrikanska, judiska berättelser.

DEN AMERIKANSKA
YTTERHÖGERNS
KULTURELLA
UTTRYCK FÖR
DETTA ÄR
ATT ORDNA
MAXIMALT STORA
GRILLFESTER MED
HÖGAR AV KÖTT.

KVINNORNA LAGAR,

at betyder mycket – på många olika sätt.

Först och främst måste vi förstås äta för att överleva. Men mat symboliserar också status, identitet, tro, värderingar och kön. Mat är ritual. Mat är livsstil.

I dagens moderna samhälle är kopplingen mellan mat och religion inte lika stark som i äldre tider. Kopplingarna finns fortfarande, men de har förändrats, blivit mer av tradition än religion. Till exempel är vissa maträtter fortfarande förknippade med särskilda, religiösa högtider. Muslimer har Eid al-Adha, då man enligt traditionen offrar ett djur och skänker köttet till de fattiga och hungriga. Kristna har sin påsk- och julmat.

Genom vad vi äter visar vi vilka vi är. Vilken religion vi tillhör, hur vår ekonomi ser ut och vilket kön vi har. Mat sitter nämligen ihop med kultur, men även med kön och genus. Vi kan hitta exempel på hur mat och kön hänger ihop i såväl populärkulturen som i våra traditioner, vanor, normer och värderingar.

I Turkiet har vi flera maträtter som blivit uppkallade efter kvinnliga kroppsdelar. *Kadinbudu*, som egentligen betyder kvinnolår, är en form av köttbullar. *Dilberdudagi* – läppstift – och *anali kizli* – med döttrar och mödrar – är andra turkiska maträtter som fått kvinnligt kodade namn.

Om vi tittar närmare på Mellanösterns kultur, kan vi hitta fler spår i språket som berättar om matens relation till könsnormer.

MÄNNEN ÄTER

"KVINNANS PLATS ÄR I KÖKET"

Det finns ett välkänt idiom i det turkiska språket, som vi även återfinner i svenskan: "kvinnans plats är i köket". Idiomet berättar för oss om en kvinnas önskvärda egenskaper.

Enligt gammal tradition förväntas kvinnor vara skickliga i köket och deras arbete är att laga mat åt familjen. Det här anses så viktigt att flickor lär sig av sina mammor att laga komplicerad turkisk mat redan när de är små.

En vanlig uppfattning i det turkiska samhället är att en kvinnas skicklighet i köket påverkar hennes värde som mor och hustru. Den här normen internaliseras av många kvinnor, som anpassar sitt beteende efter rådande förväntningar. Den roll som kvinnor tillskrivs förstärks dessutom ofta i populärkulturen.

KÖKETS KÖN I POPULÄRKULTUREN

Mycket populärkultur upprepar och förstärker de genusbaserade förväntningarna i samhället. Bilden av idealkvinnan på film och i serier får oss ofta att – medvetet eller omedvetet – försöka anpassa oss efter den förutbestämda rollen.

Ett intressant exempel är regissören **Fatih Akins** välkända och prisbelönta film *Mot Väggen* (2004). Akin är en turkisk regissör uppvuxen i Tyskland, dit hans familj kom som arbetskraftsinvandrare. Han växte därför upp med både sina föräldrars värderingar och den tyska kulturen. Med hjälp av sina egna erfarenheter lyckas han beskriva livet i en invandrarfamilj på ett realistiskt och framgångsrikt sätt.

Huvudkaraktären i *Mot väggen*, Sibel, bor tillsammans med sin familj i Berlin. Hon drabbas hårt av motsättningarna mellan familjens moraliska och kulturella värderingar och samhällets sätt att fungera.

Som singelkvinna är det omöjligt för Sibel att leva ett eget liv utanför föräldrahemmet. Till slut löser hon det genom att ingå ett skenäktenskap med den turkiske mannen Cahit, som hon inte känner sedan tidigare.

Båda rollfigurerna bryter på olika sätt mot samhällets normer och värderingar. Efter en tid blir Sibel kär i Cahit och bestämmer sig för att bli hans riktiga fru. I filmen gestaltas detta genom att Sibel går in i köket och lagar mat åt sin man. Än en gång är det kvinnan som förbereder maten.

DEG ÄR KVINNLIKT, KÖTT ÄR MANLIGT

Ytterligare ett välkänt idiom i turkiska språket som påminner kvinnor om deras plats i hierarkin är "kvinnor

med deg på sina händer ska inte blanda sig i mäns affärer". Genom det får vi reda på att deg och bakning är förknippade med kvinnlighet.

Deg tar tid att jäsa och forma. Det betyder fler timmar i

köket, mer dedikation till matlagningen. Kött, däremot, är manligt – det var ju Abraham som slaktade baggen i Första Mosebok.

I den turkiska filmklassikern *Züğürt Ağa*, regisserad av **Nesli Cölgecen** (1985), porträtteras en *aghas* liv på ett dramatiskt sätt.

Den svenska motsvarigheten till en *agha* är en form av godsägare, någon som äger stora arealer mark och bestämmer över ägorna och de som brukar dem.

Filmen handlar om hur livet förändras med det moderna samhällets intåg. När ett företag köper upp marken blir *agha* och hans familj tvungna att börja ett nytt liv i storstaden Istanbul.

Med tiden måste *agha* tjäna pengar för att försörja sin familj, vilket han inte behövt tidigare. Eftersom han aldrig har jobbat förut vet han ingenting om hur man arbetar. Det enda han kan är att laga *cig köfte*, en form av turkiska köttbullar.

Det är han å andra sidan väldigt bra på, och vi får se hur han sitter och knådar rå köttfärs i ett stort kar med kryddor, innan han formar köttbullarna och säljer dem vidare.

MATEN SOM EN MANLIG AFFÄR

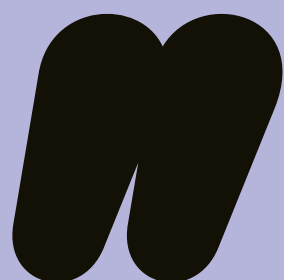
Även om matlagning kodas som kvinnligt ser man sällan kvinnliga kockar på restauranger. Trots att kvinnor fortfarande förväntas stå i köket i många hem är det alltså männen som gör kockkarriär.

De manliga kockar jag pratat med vill gärna förklara den ojämlika könsfördelningen inom yrket med att kockyrket är ett tungt jobb och därför inte passar kvinnor. De påpekar också att skicklighet inom matlagning inte nödvändigtvis gör en till en bra kock.

Dessa förklaringar bygger på de gamla inlärda normer för manligt och kvinnligt beteende, snarare än på verkliga förhållanden.

Så tar männen i kockyrkets fall kvinnornas plats i arbetet – något som påverkar kvinnors privatekonomi, och på det sättet deras plats och förutsättningar i samhället. ■■■■■

**Det finns ett
välkänt idiom
i det turkiska
språket, som vi
även återfinner
i svenskan:
"kvinnans plats
är i köket".**

Skribenten är frilansjournalist och har doktorerat i journalistik. Hon föddes och växte upp i Istanbul och har publicerat fyra böcker på turkiska. För tio år sedan flyttade hon till Sverige, där hon fortfarande älskar att bo.

KONST

TEXT & BILD Canto Kun

Beauty Meal

I EN
ÖSTASIATISK
KONTEXT ÄR 吃人
(KANNIBALISM)
EN METAFOR
FÖR MAKTENS
FÖRTRYCK —
ETT ORD AV PÅ
SAMMA GÅNG
IRONISK OCH
SMÄRTSAM
KARAKTÄR.

Östasien får kvinnor med dubbla ögonlock och stora ögon höra att de är vackra som "europeiska dockor".

Att uppfylla särskilda skönhetsnormer anses göra livet lättare än om du bara har ett "vanligt" utseende. Flickor vars utseende inte lever upp till idealen blir ofta hånade och utfrysta ur tjejgängen.

När dessa flickor växer upp är det vanligt att de vänder sig till plastikkirurgin för att få ett utseende som ligger närmare normen. En del mödrar kritiserar till och med sina egna döttrar för att de inte ser ut på ett visst sätt, vilket leder till låg självkänsla från tidig ålder.

Såväl självobjektifieringen som det hårda dömandet kvinnor emellan är resultat av patriarkalt förtryck och eurocentrism.

I kortfilmen *Beauty Meal* går jag i dialog med och ifrågasätter normsystemet. I egenskap av att själv ha utsatts för utseendebaserad mobbning avvisar jag sympati, och använder mig istället av sarkasm i mitt arbete.

I en östasiatisk kontext är 吃人 (kannibalism) en metafor för maktens förtryck — ett ord av på samma gång ironisk och smärtsam karaktär. Det fungerar på samma sätt i min film.

Numera används 吃人 ofta för att anspela på de som befinner sig högre upp i en hierarki, de vilkas moraliska normer används som en täckmantel för förtrycket av personer lägre ned i hierarkin.

Generationer av kvinnor har påverkats av rådande skönhetsnormer, och förväntas fortfarande leva upp till problematiska ideal.

Men det finns hopp — dagens unga kvinnor genomsöker allt oftare samhällets strikta normsystem, och förändring sker.

Canto Kun är en queer multimedialkonstnär som läser sin master i visuell kommunikation på Konstfack, och där arbetar med illustration och rörlig bild.

Familjemiddagarna

De flesta middagar under min uppväxt åt vi fyra ihop – mamma, pappa, storebror och jag. Min pappa brukade laga pannkakor på torsdagar, eftersom det var den enda maträtt han kunde laga. Annars var det mamma som lagade allt vi åt.

Jag tror inte min mamma någonsin gillat att laga mat, men hon verkade inte hata det heller. Det var bara en hushållssyssla som behövde göras, precis som att städa, tvätta, damma, handla.

Som hos många andra familjer skedde årets viktigaste måltid den tjugofjärde december. Julbordet. Trots att tillställningarna var så högtidliga har jag inte många minnen av dessa julbord. Jag minns att de ägt rum, men inte vad jag åt, hur maten smakade, vad vi pratade om när vi åt.

Det jag däremot minns väl är den tjugotredje december varje år. Mamma i köket, där stressutbrotten avlöser varandra. Mellan dem suckar och stön. Någon ingrediens har glömt att inhandlas. Något har glömts i ugnen och blivit bränt. Vi äger en ugnsplåt för lite. Maten får inte plats i kylan, den är redan överfull fast det fortfarande är flera rätter som inte hunnit lagas än.

I vardagsrummet sitter min pappa och bror i soffan framför tv:n. Varje år är det en viktig match som de måste se. Fotboll kanske, eller om det är ishockey. De hör vad som pågår i köket, men det rör dem inte. Julbordet intresserar dem inte förrän nästa dag, när allt är färdigt och framdukat, redo att slevas upp på den egna tallriken. De känner inte hur smaken av stress lagt sig som en extra stark krydda i maten.

Själv slits jag mellan olika val ju äldre jag blir. Jag gör alltid en del av matlagningen, men det skiftar hur mycket, och hur stressigt jag tillåter det vara. En del av mig vill ställa mig i köket och göra halva jobbet, avlasta mamma från stressen. Den andra delen vill inte rätta mig i ledet och bli ännu en kvinna i ännu en generation som sliter i köket för passiva män.

Det finns outtalade regler kring vem som lagar maten, vem som inte gör det, vem maten ska mätta och vem som får den sista biten.

DEN SISTA BITEN

Min bror blir tonåring och börjar träna. Han börjar äta större portioner, så mamma börjar laga större portioner. Han får höra av alla vuxna att han måste äta mycket för att bli stark. Blir det något över på matbordet skjuts rätten åt hans håll med uppmaningen *Ta det sista, du*. Det är en självklarhet att han ska ta den sista biten.

Jag blir tonåring och vegetarian. Min familj vill äta kött, för min bror behöver kött, så jag börjar laga min egen mat. Vi äter fortfarande de flesta middagar ihop, men det finns något befriande i att inte äta samma mat som resten av familjen. Genom att ha något annat på tallriken är jag inte lika mycket en del av gemenskapen. Maten jag lagar äts bara av mig själv. Ingen har stressat för min skull och jag har inte stressat för någon annan. Till julbordet fixar jag en egen hörna med vegetariskt.

VILLKORAD GEMENSKAP

Det är så mycket som krävs, så mycket som sker bakom kulisserna innan vi sätter oss vid matbordet för att äta. Det finns outtalade regler kring vem som lagar maten, vem som inte gör det, vem maten ska mätta och vem som får den sista biten.

Ändå tänker vi på familjemiddagar utifrån den färdiglagade maten på det dukade bordet.

Att äta ihop som en familj ska vara ett sätt att samlas, att umgås. Man ska ha trevligt. Man ska hålla sams. Ibland lyckas vi som familj med det, ibland inte. De gånger vi inte lyckas har ofta varit tillfällen då rollerna ifrågasätts, när det outtalade blir uttalat. Det räcker med att männen blir ombedda att hjälpa till, att min pappa får ett snäsigt svar på frågan *Är inte maten klar snart*, att min bror inte tycker han är tillräckligt mätt, för att bråken ska ta över och den goda stämningen vara förstörd.

Med tiden lär jag mig att ju mindre vi ifrågasätter den rådande ordningen, desto trevligare blir middagen.

För mig som vuxen sker familjemiddagarna alltmer sällan. Vi äter ihop på födelsedagar och högtider, alltid med samma outtalade regler.

Min mamma sliter fortfarande i köket. Min bror sträcker sig fortfarande efter den sista biten.

Frida Majling är frilansskribent och arkivarie. Hon är bosatt i Stockholm med flickvän och katt.

Två årstider

Alexandra Marina (f. 1988) är en österbottnisk bildkonstnär som arbetar tvärkonstnärligt med kropp och kroppshistoria. Just nu tänker hon mycket på ritualer, myter och sex. På internet hittar hennes närvaro under namnet Soulmana Arts.

NING TRIGGERVARNING TRIGGERVARNING TRIGGERVARNING

Stearns County Welfare Agency

T ÄTANDE

VÅRDTRAUMA

GASLIGHTING

VIKT

KROPPSHEETS

STÖRT ÄTANDE

VÅRDTRÄ

((
220787
260488

220890
010891

121191
220198

Vikten påväg upp.
Vikten
Mor hemma och står för
matvanorna...

Övervikt under utredn.
Fin flicka, klarar av mycket.
Överviktig.
Pyöreå tyttö.
Vi diskuterar den snabba
viktökningen.

i 1981 betalar någon,
skulle bli min mor,
till Gloria Stevens
lång. cash

världx ifrån ett
stida landsbygdsliv,
ldögd, sprakande,
alla drömmare USA

på Friendly restaurants,
hågar pancakes, på the
e, medan värdinnan säger,
som melass:

to go see Seleste
loria Stevens Figure Salons,
help you out,
some helping out

Loumas - Lunch

Friendly
restaurants

Refined Syrups and Sugars, Inc.
Sugars, New York 10702

Friendly
restaurants

Refined Syrup and Sugars, Inc.
Sellers, New York 10702

Friendly
restaurants

Refined Syrups and Sugars, Inc.
Riverside, New York 10270

Gloria Stevens
FIGURE SALONS

A 60213

Salon Location: FRG
 Received From: Manner Furubacke
 Address: 149 Prospect St.
☐ CASH ☐ CHECK ☐ CREDIT CARD
 Amount Due: 90
 Payment: 45
 Balance: 45

Date 2.18.81
City FBG
Source Enviro → 4mols

☐ Balance Payment
☐ New Member
☐ Renewal
Program Expires

GLORIA STEVENS FIGURE SALON

By: Calesta

Thank
You...

Personalen på Kronoby läkarmottagning får nu säga allt om utrymmesfrågan. Håll i sig! Anne Åsén om Åsén
Sainobuoka fot

Dyra och dåliga lösningar

- Övriga
- Allmänt
- Kött
- Fett
- Bröd
- Mjölk

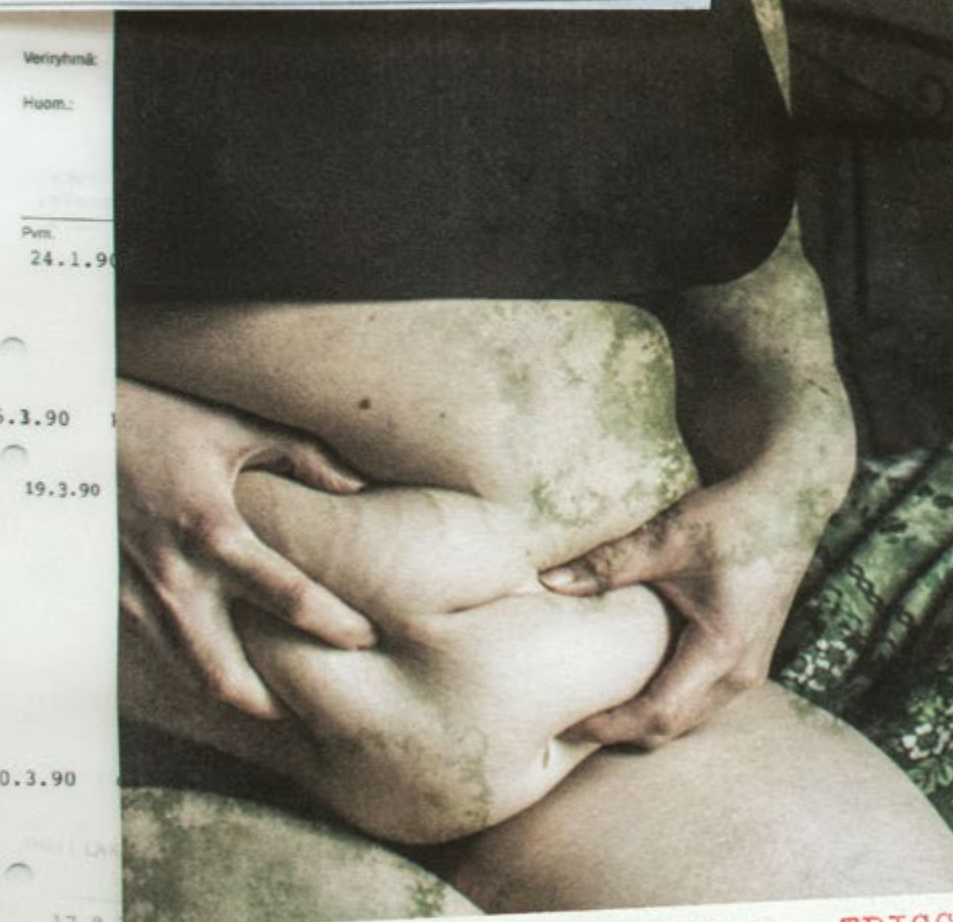
jag äter inte längre,
det ständiga illamåendet,
ett ihopkok av det självklara
och det oförklarliga, av det
kroniska och det psykosomatiska,
ett nedärvt recept med mina
egna ögonmått och en gnutta
skräck inför döden

jag ser stor och oformlig ut
men jag äter inte längre,
jag äter glasyrmunk medan jag
berättar åt syster att jag inte
äter längre, den är trygg och
det enda jag ätit idag

jag äter inte gädda, fick ett
gäddben i halsen, augusti 1991,
äter inte nässlor efter
svimningsanfall, maj 2013,
inte fröknäcke sedan julen 2016,
eller stekt maletkött sedan
februari 2023

jag är illamående, skräckslagen,
hungrig, men jag äter inte
längre

- Övriga
- Allmänt
- Kött
- Fett
- Bröd
- Mjölk

Födelsevikt			Födelselängd		Födelsehuvudomkrets		
Längd	Huv. omkr.	Dag/ålder	Vikt	Längd	Dag/ålder	Vikt	Längd
60		25857	10,6	72,5			
80	55,5	38	220787	11,550	75		
110	56,5	38,8	191087	11,520	77,5		
110	57		260988	15kg	82,5		
140			280889	11,5	97		
160	69	39,4	220190	23,5	107,5		
180	60	40,2	130293	35	121		
190	61,5	41,2					
200	64,5	42,7					
210	67	43					
220	69	43,5					
230	69,5	44,5					

Årsmärkning	Årsmärkning och rådgivning
Dukning, ducka... För enbart bröst- mjölk, väser gult. Sluden okry. sitt tråk	Realt. citron, lungon eller wickysvettens.
Årsmärkning	Årsmärkning och rådgivning
Enda viktökning magen silt beskrivna	Miniform eller Cylator, för 1.111

TRIGGERVARNING TRIGGERVARNING TRIGGERVARNING TRIGGERVARNING

MEDICINSKT TRAUMA KROPPSHETS VIKT STÖRT ÄTANDE FOBIE

17.8.91 os. 6 Esophagoskopia:

Pot. epäilty ruotoa ruokatorvessa.
Th: Siponen, yläan Stenman.

Esophaguskoopilla tarkistetaan aluks
vallecula, epiglottis ja ary-seudut,
vierasesinettä. Sen jälkeen mennään ylä
oikealla takaseinämässä naarmu, tarkis
eikä siinä vierasesinettä todeta. Tämä
optiikkaa hyväksi käytän tarkistetaan
cardiaan saakka, eikä poikkeamaa todeta

po. kauri olt stapen	ok. Hydrocoorhoon 2%
Alkohol Realt. eno kauri ok. 1.111. P. 1.111.	15kg 132,5 11,5

REFLEKTION

TEXT Alejandra Alarcón

BILD Radul Radulović & Alejandra Alarcón

Aromas From Home

*Cooking Memories
Through
Complex Salsas*

Every time a food memory is narrated — in an oral, written, or performative form — the food recalled is reproduced as an embodied experience. In telling what ‘we eat,’ we are showing who ‘we are.’ Therefore, it is not food that defines our social and cultural subjectivities but the stories we tell about our food practices. In short, food memory, as an embodied sense, has the capacity to season the narratives of our lives.

(Abarca & Colby, “Food memories seasoning the narratives of our lives,” *Food and Foodways*, 2016)

When I was packing my suitcase to move to Finland from my mother’s home, the thought of packing as much Mexican food as possible didn’t cross my mind. At that time I still felt safe and nurtured with home-made food. I look back at this moment and think about how I took the availability of fresh ingredients and familiar food for granted. It was only when I was displaced, in a new country with flavors so different from home, that I realized the mistake I had made.

Now that I live in Finland, I think more about the food I make, how to reproduce tastes from home, or how to swap some ingredients for others. Is it that I feel more Mexican when I’m abroad?

MEMORIES
THAT ARE ONLY
CONNECTED TO
CERTAIN
INGREDIENTS,
MEALS, SPECIFIC
SMELLS, OR
MATERIALS
HELPED ME
REALIZE WHO
I AM.

EXPLORING MY PERSONAL IDENTITY THROUGH MY PRACTICE

My contemporary art practice has led me to explore different directions and themes. I have worked on projects that use mediums such as photography, illustration, wood, earthenware, and biomaterials.

However, in this constant search for my personal identity through my practice, I have come to realize how I rely on my own experiences and Mexican identity to craft narratives around care and togetherness. This isn't an attempt to solely define myself as a Mexican woman. While I miss my family and the flavors from home, I'm also happy in the place where I am right now. Instead, it stems from a sense of comfort and nostalgia for my family and memories from home, a way to remember which, paradoxically, serves as a catalyst for discovering new meaningful connections across borders.

SAZÓN AND COOKING WITH LOVE

During a particular art project titled *Aromas From Home: Cooking Memories Through Complex Salsas*, cooking became an embodied process of remembering and exploring my own sazón in a new context. *Sazón*, which I like to describe as cooking intuitively, uses previous food memories to employ the body as an extended tool for making food. Trusting your *sazón* means rejecting Western paradigms of the senses, and instead embracing a process where the senses can feed each other and work together.

This can include, for example, using your hand to measure ingredients, tasting to know what spice is missing, or recalling previous food memories in the making.

Besides this embodied knowledge, another essence of my practice is the idea of cooking with love.

While I can't always express my feelings with words, I believe that they flow through my hands and into my cooking. My most cherished memories are intertwined with food stories, where cooking and sharing have always been a love language. This translates into the care I put into my work: The patience to hand-make tortillas, the time to prepare complex salsas that require an endless list of ingredients, or to

know where these ingredients come from and how valuable they are.

By preparing food from home, I'm looking to create spaces to reimagine new worlds of memories where shared experiences, histories, and likes and dislikes may flourish.

WHEN I WAS
PACKING MY
SUITCASE
TO MOVE TO
FINLAND FROM
MY MOTHER'S
HOME, THE
THOUGHT
OF PACKING
AS MUCH
MEXICAN
FOOD AS
POSSIBLE
DIDN'T CROSS
MY MIND.

THE ACT OF EATING TOGETHER

Composed of secondhand objects with unknown histories, objects of personal significance, and homemade vegan food, *Aromas From Home: Cooking Memories Through Complex Salsas* took place in the summer of 2023 in Helsinki. Twenty-two guests came over, some friends and other strangers, and food brought us together.

In this installation, the main protagonist was the chili. I chose certain recipes that gave me emotional comfort and reminded me of my mother, while at the same time, I added ingredients unfamiliar to the recipes I knew. Switching chicken breasts for oyster mushrooms, or sour cream for oat cream. This combination provided me comfort and curiosity about how others experienced the food and related to or felt disconnected from this experience.

My friends' intimate garden served as an appropriate space for the installation. Salsas presented in secondhand Finnish earthenware over long embroidered tablecloths alluded to previous memories of Sunday family meals in my mother's backyard.

My intention with arranging the food in small pots to share without cutlery was to encourage guests to embrace the practice of using all their senses to hold and eat the food. The tradition of eating with your hands is a common thread in many cultures, and when it comes to dishes like tortillas or *totopos*, it's not merely a choice; it's essential.

SOBREMESA: UPON THE TABLE

Along this path of self-discovery, I learned more about myself through an autoethnographic process of cooking, eating, remembering, and sharing.

Memories that are only connected to certain ingredients, meals, specific smells, or materials helped me realize who I am.

Simultaneously, during this project, eating together blossomed into a collective experience — a shared digestion that eventually transformed into food for thought.

Alejandra Alarcón (she/her) is a Mexican interdisciplinary designer/artist based in Helsinki working at the intersection of food and art. Her practice incorporates embodied knowledge, politics of belonging, and collective digestions to propose narratives around care in the context of environmental imbalances.

THE
OF EA
TOGE

ACT
TING
THER

ARTIKEL

TEXT Kaisa Tiisanen
BILD Helin Çan

FEMININE SPACES OF FOOD, WELLNESS AND FEELING WELL

600
cal

3 days to lose weight without exercise

by following this

CARROT, GINGER AND TURMERIC

Mediterranean Diet Swaps

Red meat	→	Poultry	→	Lean beef
Butter	→	Olive oil	→	Canola oil
White bread	→	Whole grain bread	→	Whole grain bread
Canned beans	→	Beans	→	Beans
Salt	→	Herbs and spices	→	Herbs and spices

1600
kcal

1600

CARBOHYDRATES

One of Meg's favourite ways to prevent burnout is cooking a nourishing meal for herself. What would be the most nourishing thing for your body today?

(Excerpt from Instagram collected by the author)

The ways in which we speak and think are, ultimately, greatly influenced by public discourse, which in turn is profoundly moulded by the capitalist, neoliberal and often postfeminist logics of the digital marketplace.

In this essay, I ponder on how wellness culture shapes our imaginaries of acceptable womanhood (and personhood in general). Instead of focusing on the body as a site of political contestations, I will wander off, towards feeling as a contemporary site of symbolic and cultural shifts.

(POST)FEMINIST WELLNESS CULTURE

Social media influencers working in the field of “healthy food” promote lifestyles and values through rigorous self-branding and commercialisation of diet-related philosophies.

Wellness brands, influencers, and other content creators offer health-related advice presented in a personalised manner, through visual illustrations and aspirational photos: thousands upon thousands of content creators urge users to “be inspired” and “get motivated” and to strive for better well-being.

The wellness entrepreneur, blogger or life-coach is both an authority on healthy living as well as an ordinary woman, battling with the demands our culture places on “us”.

Wellness, then, can be categorised as a preventative, holistic configuration of healthiness. The wellness lifestyle is especially preoccupied with nutrition, and what you decide to “put in your body” is often thought to directly cause both wellness and illness.

Foodstuffs categorised under the umbrella of wellness food are, for example, plant-based, raw, organic, dairy-free, gluten-free, sugar-free and additive-free. And yet, wellness influencers themselves claim to enjoy

“diets free from labels”, stating that eating is about feeling good, not following rules.

My analyses of gendered, digital wellness culture certainly dispute these statements, as wellness food and the techniques and demands related to it invite us to both police ourselves and the people around us.

In our mediated environment of healthy living and wellness culture, food and eating are fundamentally important to one's subjectivity. The self is perfected and maintained through food consumption, and daily living is chronicled in terms of plant-based, clean, wholesome and healthy personal journeys.

My own interest and thus scholarship has focused on women's wellness culture, and especially that culture's relationship with food. Food consumption, and the ways we narrate our lives through it, is, firstly, introspective: it concerns a subject turning her gaze inward, toward mental and corporeal sensations, and correspondingly utilising techniques of self-modification and self-control to decipher those sensations. Secondly, food consumption has an important social aspect to it: Through food we align ourselves with certain identities, and make distinctions in terms of who we are not.

In the social media spaces pre-occupied with “healthy food” and inhabited by predominantly female content creators and users, our intimate feelz and socially constructed rules of feeling shape what gendered food talk is like.

THE SELF IS PERFECTED AND MAINTAINED THROUGH FOOD CONSUMPTION, AND DAILY LIVING IS CHRONICLED IN TERMS OF PLANT-BASED, CLEAN, WHOLESOME AND HEALTHY PERSONAL JOURNEYS.

Feminist and cultural scholars have tried to make sense of different gendered “modes of being” in a neoliberal society, with the aid of concepts such as postfeminism, neoliberal feminism and popular feminism.

Postfeminist ideal emphasises choice, “being oneself” and “pleasing oneself” as central tasks of an active, self-reinventing feminine subject.

Incorporating a postfeminist sensibility and becoming a postfeminist subject require constant work, as we tirelessly aspire for optimal selfhood in a proportionally feminist, yet pleasant, cool, and, importantly, docile manner.

Healthy eating and an overall strive for optimal well-being are of course necessary lifestyle choices of the ideal neoliberal woman, who is amidst continuous self-improvement or a “project of the self”. She attempts to fulfil the ideal of a responsible individual, often striving toward an acceptable size and shape of her body. But, there’s more to it, as nowadays wellness culture’s ideals go far beyond mere body.

HEALTHY EATING
AND AN OVERALL
STRIVE FOR OPTIMAL
WELL-BEING
ARE NECESSARY
LIFESTYLE CHOICES
OF THE IDEAL
NEOLIBERAL
WOMAN, WHO IS
AMIDST CONTINUOUS
SELF-IMPROVEMENT
OR A “PROJECT OF
THE SELF”.

NOT TOO MUCH, NOT TOO LITTLE

As can be seen from the Instagram excerpts in the above paragraph, establishing balance and thus acceptability in contemporary wellness discourse, can be a wicked task.

Fifteen or twenty years ago, it was completely acceptable to have a public neurosis of eating “healthy” food, eating too little of it, and exercising excessively. Extreme thinness was encouraged and advertised, people passionately discussed their daily caloric intakes, mothers and daughters embarked on intense weight loss diets hand in hand.

The contemporary postfeminist sphere of wellness food encloses a preoccupation with finding balance: A culturally acceptable way of doing wellness that steers clear of both abstinence and lack of control.

Hegemonic femininity is built on caring about food without caring too much – on being health- and body-conscious without obsessing over calories, on “eating healthy” while at the same time avoiding the appearance of dieting.

In the mediated wellness discourse, this preoccupation coincides with the insistence on good vibes only, where, instead of concentrating on strict rules or self-hate, content creators emphasise the win-win logic of wellness food culture: Any food is acceptable as long as it is in line with the chosen dietary regime. This often leads to curious depictions where “uncontrollable cravings” and sinful obsessions are being satisfied with a cake made of zucchini or with a spoonful of organic almond butter.

Taking care of one’s health and wellness in a normative way also entails engaging in medicalised food talk, where food is portrayed as a cure for both current ailments and possible illnesses to come.

In wellness discourse, medicalised ways of speaking take on a holistic spin, as the self is transformed through food – healed both physically and spiritually with the right kind of nourishment. Identifying as a subject amidst a healing journey is crucial, even though this journey is bound to last forever.

CONTROLLING FEELINGS IN DIGITAL SPACE

“Finding balance” has its practical implications of eating just the right amount of the right things, but it has also emerged as a kind of overall mantra of how to be, live and feel as a gendered consumer in our current Western environment.

Digital feminine intimate publics of, for example, Instagram and the blogosphere, have a distinctly “feminist” or ethical tone that has to do with feelings above all.

Contemporary manifestations of feminism suffuse with life-stylistic and consumerist spaces, altering the modes of identity formation and cultural tides of acceptable emotion. The emotions that are especially encouraged amidst these spaces are often related to vaguely defined empowerment, but what exactly women are empowered to do or think is left unclear.

Digital intimate publics enforce specific feeling rules that participants are encouraged to abide by, and specific emotions through which they are supposed to make sense of their lives.

Concepts such as therapy culture and confessional culture are useful tools for understanding the shifts in how different feelings are celebrated or used as symbolic capital.

Confessional culture turns emotions into public objects to be exposed, and subjects participate in the public sphere through the construction and exposure of “private” emotions.

A few years ago, a girl needed confidence above all, and if she felt insecure, she needed a mindset change, a stunning little black dress to feel sexy in, and perhaps a power pose in front of a mirror.

New popular feminist currents, and a culture hellbent on authenticity, implore this girl to open up and share her feelings of anger, sadness or, most often, shame.

It appears that the hardest thing to “admit” is not feeling good about yourself, or not loving yourself enough.

When orthorexic health culture and therapy culture become merged together, a digital space where crying is okay but dieting is not, emerges.

WE ARE ALL CORDIALLY INVITED

In the cultural spaces of wellness, physical wellness is inseparable from mental wellness, and mental wellness can be achieved through various techniques of “inner work”. Focus lies on gratitude, empowerment and other modes of affective labour, shifting one’s mindset, and managing expectations.

LITERATURE

Cairns K, Johnston J (2015) *Food and Femininity*.

Gill R (2007) Postfeminist Media Culture. Elements of Sensibility. *European Journal of Cultural Studies* 10(2).

Tiusanen K (2021) Fulfilling the Self Through Food in Wellness Blogs: Governing the Healthy Subject. *European Journal of Cultural Studies* 24(6).

Tiusanen K (2022) Feeling grateful, kind, and empowered. Rules of feeling in Instagram’s #womenswellness digital intimate public, *Feminist Media Studies*.

Seemingly, the economic — and general — boom of the early 2000s that brought with it the woman who can have it all (if she is middle-class, skinny, white, and in a sexy black dress) has, together with the global political, environmental and economic multi-crises, deflated.

Today’s female subject focuses on feeling better, trying not to feel guilty about feeling sad while building up her resilience — through, for example, exercising and making nourishing meals — to face a future of continuing insecurity and precarity.

Feminist scholars argue that many of the mental and social practices of gendered culture waste a lot of political and collective potential by focusing solely on the individual: how she feels, how she looks, how diet culture is making her feel bad about herself, and whether she has stretch marks (and whether that is okay).

Digital wellness culture is perhaps a paragon of this individuality, with its near-obsessive turning to the self, focusing on our bodies, what food we put in our mouths and how this makes us think and feel.

This preoccupation with individuality, feelings and consumption matches perfectly with the platform’s (say, Instagram) affordances, which largely dictate what kind of content gets visibility and what does not.

The sensitive and inclusive aspects of wellness are visible now more than ever, and understandings of who can be a woman of wellness are in flux. The new, more ethical digital consumer culture seems to have expanded its reach to “all women” (this of course is highly questionable) regardless of ethnicity, social status, body size or physical ability or disability, welcoming all of us to surrender ourselves to bodily, mental, and emotional forms of self-governing.

The writer is a postdoctoral researcher at University of Helsinki, Faculty of Social Sciences.

Helin Çan is an multifaceted graphic designer/illustrator based in Antwerp. She works in fashion, film and design.

REFLEKTION

TEXT Vian Sadwand
BILD Helin Çan

Deras kroppar formar en ring på de mjuka mattorna, och i mitten har de placerat en stor bytta fylld med gröna bönor. Med härdade, vana fingrar för de knivseggarna mot de gröna bönorna och skär bort stjälkarna, trycker tummarna mot kniven. Det här har de gjort i generationer. Långt innan de föddes och långt efter deras död.

Efter maten vilar de. De ligger i sidoläge på mattorna med ena armen under huvudet. Männen har åkt tillbaka till butikerna där de jobbar övertid. Utbetalningen lever inte upp till livskostnaden. Priset som har satts på livet.

I flyktingförläggningen finns inte det hon letar efter. De åker bil till Gävle, den stad som ligger närmast, och hittar den enda butiken med matvaror från hemlandet. Hon letar igenom hyllorna, det är skralt. Kanske kan granatäppelsirapen lindra den längtan som också framkallas av den samma. Som en förtvivlad symbios. Det kan likställas med ett slags självskadebe-teende, behovet av att skada sig själv när det också är det enda som kan lindra smärtan.

DET LIGGER
GENERATIONER AV TYST
KUNSKAP I HENNES
HANDRÖRELSE, I SÄTTET
HON TAR NYPOR AV
TORKAD TIMJAN FRÅN
BURKEN SOM FUNNITS
MED I ÅRTIONDEN.

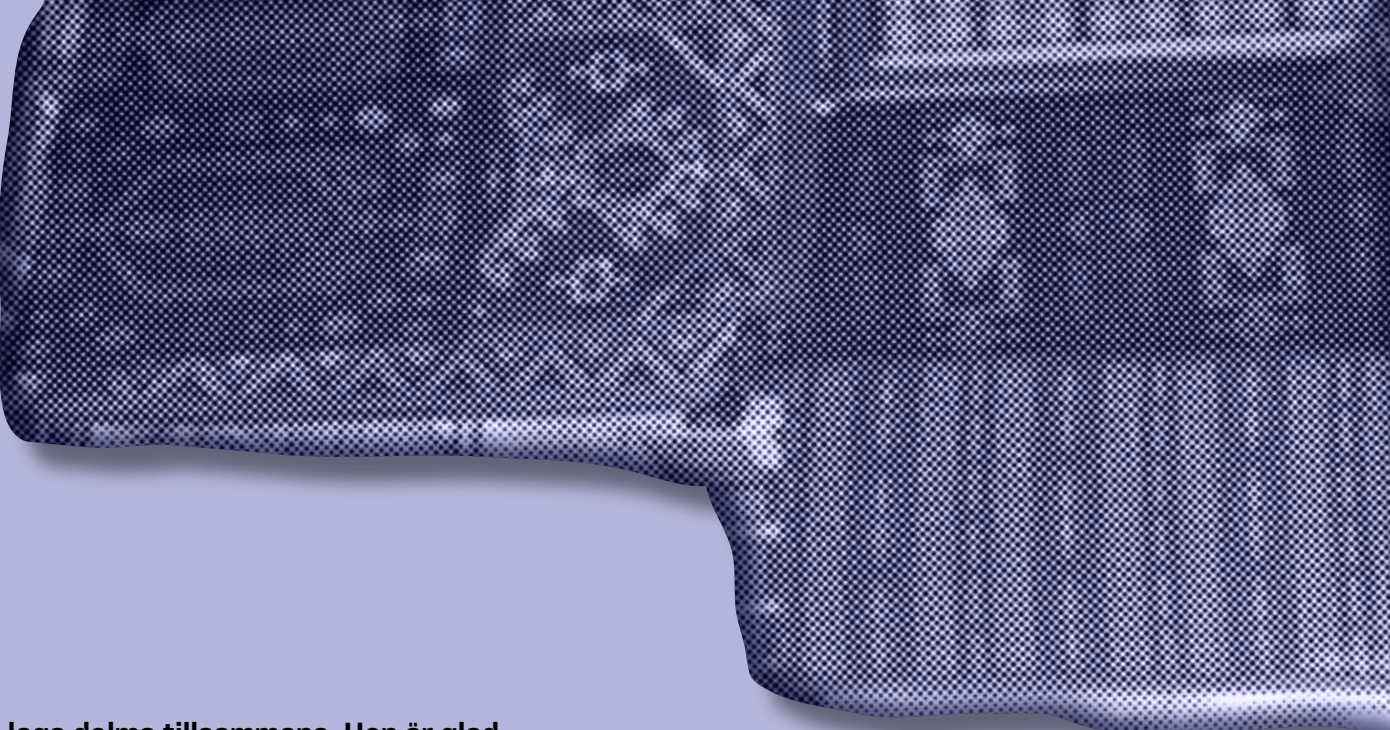

Det blir fesenjan till middag. Två av tre barn vill inte äta den konstiga maten som serveras.

Jag får höra att dagens ungdom i Kurdistan inte vill äta annat än amerikansk snabbmat. Det har blivit populärt med hamburgare och friterad kyckling. Speciellt gillar de inte den traditionella kurdiska maten.

Det är synd, säger hon, den maten sitter på så mycket näring och gemenskap.

Vi ska laga dolma tillsammans. Hon är glad, hon gillar att visa mig sin matlagning. Det ligger generationer av tyst kunskap i hennes handrörelser, i sättet hon tar nypor av torkad timjan från burken som funnits med i årtionden. Hon har redan hunnit fylla halva grytan med dolma. Jag har halkat efter eftersom bladen bara går sönder. Hon väntar på mig, låter mig avsluta. Jag fortsätter att knyta vinbladen runt fyllningen lika varsamt som hon. När grytan är fylld ställer jag den på plattan och lägger på locket. Tänker på hur det här är ett annat sätt att kommunicera.

DET HÄR HAR
DE GJORT I
GENERATIONER.
LÅNGT INNAN
DE FÖDDES OCH
LÅNGT EFTER
DERAS DÖD.

Skribenten är född 1995 och bor i Stockholm. Går fördjupningskursen på Biskops Arnös Författarskola.

Helin Çan är en multifacetterad grafisk designer och illustratör baserad i Antwerpen. Hon arbetar inom mode, film och design. Bilderna i det här kollaget är arkivmaterial från hennes resa hem till Yolçatı i Norra Kurdistan: "Jag associerade bilderna till texten, till hemlängtan, hemlagad mat och ingredienser jag inte kan hitta någon annanstans än hemma."

Ä

nnu ett av alla middagsbord. Vi är bortresta. Jag och mamman och pappan och lillebrodern. Vi spelar lycklig familj igen. Scenen är mammans uppväxtort.

Gammelmormorns hem. Lukten i lägenheten. Den fadda värmen som slår emot oss när vi kliver in. Hallen är en tidskapsel.

Jag, som redan vid åsynen av henne försöker föregå hennes ord. Om min kropp. Jag, som redan i samma stund som jag går in genom dörren återupplever alla andra gånger jag passerat över tröskeln och blivit den där kroppen.

Lägenhetens avlagringar. Skikten av tid. Lukten av hennes gamla hud.

Jag, som alltid gjorts till kroppsligt fel i detta hem. Jag, som önskar en annan berättelse i den blommiga tapeten. Jag, som får en extra spänning över ländryggen. Ett molande.

Mammans tillagande av lunch. Maten som ställs på bordet. Kokt potatis. Fisk. Gröna ärtor. Salladsblad. Vit sås. Lunchen är en del i min nya terapi. Regelbundenhet i ätandet. Terapeuten säger att det kommer dämpa ätandets ångest och ångestens ätande av mig.

Jag, som inte vet om terapeutens råd hjälper. Om regelbundenhet kan tvätta bort ätandets skam från mig. Jag, som sätter mig ner vid det runda bordet. Mamman. Pappan. Lillebror. De sitter också här. På stolar. Runt bordet. Som i en ring.

Gammelmormorn. Min mammas mormor. Hon förblir sittandes bredvid bordet. Vägrandes ätandet. Med oss. I stället detta iakttagande. Från sidan. Från en egen stol. Invid väggen.

Jag, som inte kan undvika medvetenheten om hennes ickeätande. Det breder ut sig över rummet. Blir till ett låsande av mina tuggor. Mina spända käkar. Torrheten i min mun. Ett illamående.

DENNA RAMSA AV
KROPPSKONTROLL.
DETTA ARV.
DETTA PÅSTÅDDA
MISSLYCKANDE.

Familjemiddag

Lukten av hennes ångest. Den ligger som ett klibbigt täcke över mig. Över rummet. Täcker hela middagsbordet. Ärtorna. Salladsbladen. Fisken. Potatisen. Såsen. Klibbar in genom skalet i potatisen. Tränger även in i salladsbladen. Gör dem oätliga.

Jag, som ändå tar av maten. Läger upp ordentligt på min tallrik. Håller på av vitsåsen.

Jag, som samtidigt undrar om det bara är jag som ser. Konturerna av den klibbiga väven i täcket. Ickeätandet. Skammen.

Vi skickar beskedligt runt maten mellan oss. Mina handleder tycks matta. Armarna trasslar in sig. I ångestskynket. Den fräna doften från min gammelmormors tomma munhåla.

Ändå. Min gaffel börjar plocka upp från tallriken. En bit potatis i min mun.

Jag, som sakta trycker den mjöliga potatisbiten upp mot gommen. Mosar den med tungan. Arbetar med käken. Försöker pressa potatismassan neråt. Genom strupen.

Svalget som säger nej och svårigheten som uppstår när ätandet krockar med rummet. Med de andras ätande. Deras tuggande av maten. Hennes sittande vid väggen.

Hon, som sitter där och ser på oss. Fortfarande. Invid väggen. Vänd bort från oss. Hon, som sedan säger till oss. Att vi äter som grisar. Alla vi som sitter där vid bordet. I hennes hem. Grisar.

Min kropp, som spänns ytterligare. Bankandet mot tinningarna som blir hårdare. Den där rösten. Orden om vårt ätande. Lunchen som ödeläggs. Maten är för mycket för henne att bära. Vi som är för mycket. Bara för mycket.

Jag, som blir för mycket. För mycket kropp. Bara kropp.

Vi förväntas bära henne. Understödja hennes icke-ätande. Det är detta som är villkoren för hennes blivande.

Jag, som inte kan bära mig själv i hennes närhet.

Föräldrarna och lillebrodern tycks inte höra hennes röst. Jag, som slås av att vi befinner oss i skilda rum. Med samma mat på bordet.

ALLTID HENNES
TAL OM MATEN SOM
HON INTE ÄTER.
ALLTID HENNES TAL
OM MATEN
SOM HON INTE
BEHÖVER.

Den mosade potatisen ligger fortfarande kvar i min mun. Omöjlig att svälja.

Jag, som ändå försöker.

Samtidigt jobbar jag också mycket hårt med att hålla kroppen i rätt linje. Magen inåt. Alltid magen som ska pressas inåt inför hennes ögon.

Hennes röst. Den är ett eko från min barndom. Jag var fem år och bjöds på fika. Och min gammelmormor sa till mig:

– Tänk på figuren. Du måste alltid tänka på figuren.

Jag, som nu är snart trettio år. Som fortfarande tvingas äta inför henne. Till de kletiga ljuden från barn-
domen. Denna ramsa av kroppskontroll. Detta arv. Detta påstådda misslyckande. Dånar i mitt huvud.

Och så denna röst. Som plötsligt säger att jag äter som en gris. Att vi äter som grisar. Som om grisar vore mer skyldiga i sitt ätande än andra. Som om grisar vore smutsiga. Som om grisar inte äter, utan frossar. Som om grisars ätande inte borde få finnas. Inte heller mitt. Ett omänskliggörande. Maten och kroppen som binds samman med smuts.

Mitt ätande som blöder. Mitt fett som bryter mot rummets tidsliga avlagringar. Min hals som inte kan svälja ner den ännu mer mosade potatisen.

Jag, som får en stelhet genom hela kroppen. Genom gommen. Genom mina käkar. Genom hela svalget. Jag, som inte kan förmå mig att stå ut. I denna kletighet. I hennes överspillande av skam. I detta tyglade av kroppen och dess gränser.

Alltid hennes tal om maten som hon inte äter. Alltid hennes tal om maten som hon inte behöver.

Jag, som också vet om. Det där ätandet hon praktiserar i skymundan. Ätandet när ingen ser. Bakom dörrarna. Under bordet. Innanför sängkammarens draperi. Under det vita virkade överkastet. Inne i duschen.

Hon, som gör det sittandes på badrumsgolvet.

Jag, som känner igen det där golvet. Jag äter också i det fördolda. I badrummet. Bakom stängda dörrar. Som om sådana som jag inte också behöver mat. Som om tjocka kroppars ätande måste jämnas med marken.

Kaksmulorna som borstas bort från tröjan. Innan badrumsdörren öppnas.

Jag, som därför både tycker synd om henne och äcklas.

Denna gammelmormor. Som har lärt mig vad ätandets arvtagande betyder. Ätandets respektabilitet och den tyglade femininitetens släktled.

Ordet gris som fortsatt slår mot mina tinningar. Hamrar sig in genom huden. Klistrar sig fast på min kropp. Den som blir allt tyngre. Allt mindre måttfull.

Kroppen som bryts mot familjens fortsatta ätande.

Jag, som fortfarande sitter där vid middagsbordet.

Dörren som öppnas och jag som rusar ut. Ytorna som kladdats ner. Av ätandets förfrämligande och av skammen.

Signe Bremer är etnolog, genusforskare och verksam som lärare i socialt arbete vid Mittuniversitetet. Tidigare har Signe bland annat skrivit om transerfarenheter av könsbeträffande vård och transhistoria. Just denna text skrevs inom ramen för fortsättningsåret på Kvinnofolkshögskolans antirasistiska och feministiska skrivarkurs *Your Silence Will Not Protect You*.

Utdrag ur *Runda Ränder* (2022)

IBLAND SÅ TÄNKER JAG
ATT DET SKU VARA
LÄTTARE ATT ÄLSKA
MIG SJÄLV OM JAG
VAR BÄTTRE.

Runda Ränder är en finlandssvensk virtuell serieroman för flickor i åldern 11-14. Serien finns att läsa gratis på hemsidan www.rundarander.com. Nadja Andersson är illustratör, konstnär, bilderboksskapare och kultur- alltiallo. www.nadjaandersson.com

Agn

Det gör inte ont. Det bara försvann.
En torsdag i december blev äpplet blått
och bittert och jag bet i mitt hjärta i
stället. En dag ska jag dö, ensam och
rädd. Skriv något om det i stället, om du
kan. Det gör inte ont. Häng upp äpplet på
grenen igen och backa tillbaka in i huset.
Lås dörrarna och vänta.

Andreas Lundberg, ur *Ofarbar tystnad*

I.

jag går
genom ljuset

med smaken
av aska

i munnen

och världens
skönhet sliter

mig itu

★

kroppen är ett hål
i himlen

du gräver i kärleken
som i en öppen grav

med kalla
och fumliga fingrar

munnen torr
av år

yrrel som känns
som att flyga

hjärtat är en bågare
för sura vätskor

händerna
ett sprucket kärl

stressen äter hjärtat
som ett äpple

II.

blodkonst

och barn
av sot

jag blir en pöl
i din blick

utplåna ditt ljus

låt lågan
sakta slockna

bränn en bro

från hjärtsäck
till tandrot

minns din död

förgänglighetens
flacka fackla

inuti
avgrunden inuti

★

när du korsfäst
dig själv

är du redo
och tom

varje tid
har sin sanning

III.

jag sträcker
mina tentakler

åt alla håll

greppar efter
ensamheten

★

faller

in i äplena
på marken

andas stötvis

under deras
skrovliga skal

ruttnar redan

stäng in dig,
stäng ute

alla aningar

vädrets växlingar
kroppens förlopp

*

att hjärtat äts
sakta av maskar

agn för den dag

då tänder spräcker
hudens hölje

att få vara
bara en kropp

hö

för hästar
att äta

★

kött mot kött
fördjupad hud

vid världen

rör ögon
inte längre

tänjer kvällen
världens gränser

låter männen
mättas

av en kropp
redan över

sållad med
koraller

★

när mitt hår

är maskar
som krälar

ska jag alltid
minnas

din blick

From *The Autobiography of the Other Lady Gaga* (2015)

TRANSLATOR'S NOTE

Whilst it is commonplace to profess that **Stefani J. Alvarez** echoes certain formalist elements of transgender poetry, such as the averting from direct self-presentation as trans, the destabilisation of an idealised version and articulation of the self, and the disobedience against generic boundaries (see poet-theorists **Trish Salah**, **Joy Ladin**, **Rebekah Edwards**, and **Trace Peterson**), this conclusion deludes that Global Majority trans writers instinctively subscribe to Anglo-American trans-poetics.

Alvarez, a Filipino migrant woman-worker in the diaspora, writes in Tagalog-based Filipino and within a language-specific tradition, the *dagli*—a genre that propagated via vernacular periodicals in early 20th-century Philippines, as the postcolony transitioned from Spanish colonisation to American occupation (see *Empire's Proxy: American Literature and US Imperialism in the Philippines*, New York University Press, 2011).

The *dagli*, with its nationalist, pastoral, didactic, or romanticist thematic (see *Ang Dagling Tagalog: 1903-1936*, Ateneo de Manila University Press, 2007), is a short piece which withstands Anglo-American categorisations—as it could be flash nonfiction, prose-poem, micro fiction, or all of the mentioned, or none of them—as in a love letter, an anecdote, a political treatise, a rant.

The *Encyclopedia of Philippine Art* (Cultural Centre of the Philippines, 1994) defines the *dagli* loosely as “vignettes or sketches” which could be traced back to the Tagalog *pasingaw*, the Binisaya *pinadalagan* or *binirisbiris* (alternatively, *dinalídalí* and *pinadagan*), and the Spanish *instantanea* or *rafaga*: “short account[s of] ... spontaneous and hurried quality ... [either as] an explicit expression of a man's love for a particular woman, but at other times ... highly polemical, expressing anti-American, anti-clerical themes.” Such are poles apart from the dominant Euro-American short story form advocated by Iowa Workshop-schooled (see **Conchitina Cruz**) and Rockefeller Foundation-funded (see **Paul Nadal**) Filipino writers who brought American New Criticism to our native shores in the 1960s.

Resonant to **Miriam Díaz-Diocaretz**, **Alvaro Jarrín**, **Mirko Casagrande**, **Suneela Mubayi**, and **Héctor Domínguez Ruvalcaba**, Alvarez's creative practice offers a framework towards the oceanic intersectional possibilities crossing translation praxis and transgender studies.

Herself identifying as a *báyot*—a gendered identity from a lineage of indigene shaman-sovereigns in precolonial southern Philippines (see *The Oxford Encyclopedia of Women in World History*, 2008)—over the Westernised transgender umbrella terminology, her oeuvre calls to question the malignant tensions of foreignisation-localisation on genres and genders as social constructs restricted by what the North Atlantic readership recognises, a bone of contention I continually revisit as a Filipino queer translator treading in Western literary spaces.

—Alton Melvar M Dapanas

NOTE

At six o'clock, Yasser buzzed me and said he would pop in around ten that night once he arrives from Dammam. His father ordered him to attend to some paperwork so he will be back to Jubail in the after-hours.

I fell asleep without realising it. Had I not felt the grumbling in my belly, I would not have woken up. It was already midnight.

I settled with canned tuna and bread for dinner.

When I was still in the Philippines, I got used to being alone in my flat. I'm also accustomed to not having food stocked.

I'm content with tinned meat, cup noodles, or any instant food that I can just microwave, ready-to-eat.

As I was about to sit in front of the dining table, I laid eyes on a paper bag labelled Red Sea Restaurant. I had a peep inside: two wraps of shawarma, a plate of seafood, brown bread, two cans of Diet Coke, and bottled water.

I thought of Yasser. When fate led me here in Saudi Arabia, he was one of the kindest Arab men I've ever met. He also convinced me that it's better to eat food with another soul.

I phoned him that very minute.

'Hello, habibi,' Yasser halloooed on the phone.

'I will not eat. I will not sleep. Without you...,' I declared.

He chuckled from the other line.

He knew I'd flicked through the note he slipped in the bag.

'Please don't sleep without dinner. Please don't eat without me.'

YASSER GREETED
ME THROUGH
TEXT. 'RAMADAN
KAREEM.' THEN
HE GAVE ME A
CALL. HE SAID HE
COULDN'T VISIT
ME FOR A LITTLE
WHILE.

RAMADAN

The 22nd of August in the year 2009 marked the onset of Ramadan. This is the holy month for Muslims across the globe, particularly here in Saudi Arabia, the seat of the Islamic faith.

Yasser greeted me through text. 'Ramadan Kareem.' Then he gave me a call. He said he couldn't visit me for a little while. I begged that he change his mind. Even just during nighttime. Even just dropping by at the apartment. Even just a chitchat.

He fell completely quiet on the other line. I knew he was on the horns of a dilemma.

'Okay. It's okay for me,' I chimed in, breaking the silence.

I understood where he was coming from. It might not be for the best if I brook no refusal.

The fasting begins with the Adhaan of Fajr or the first prayer before daylight. And they will neither eat nor drink until Maghrib.

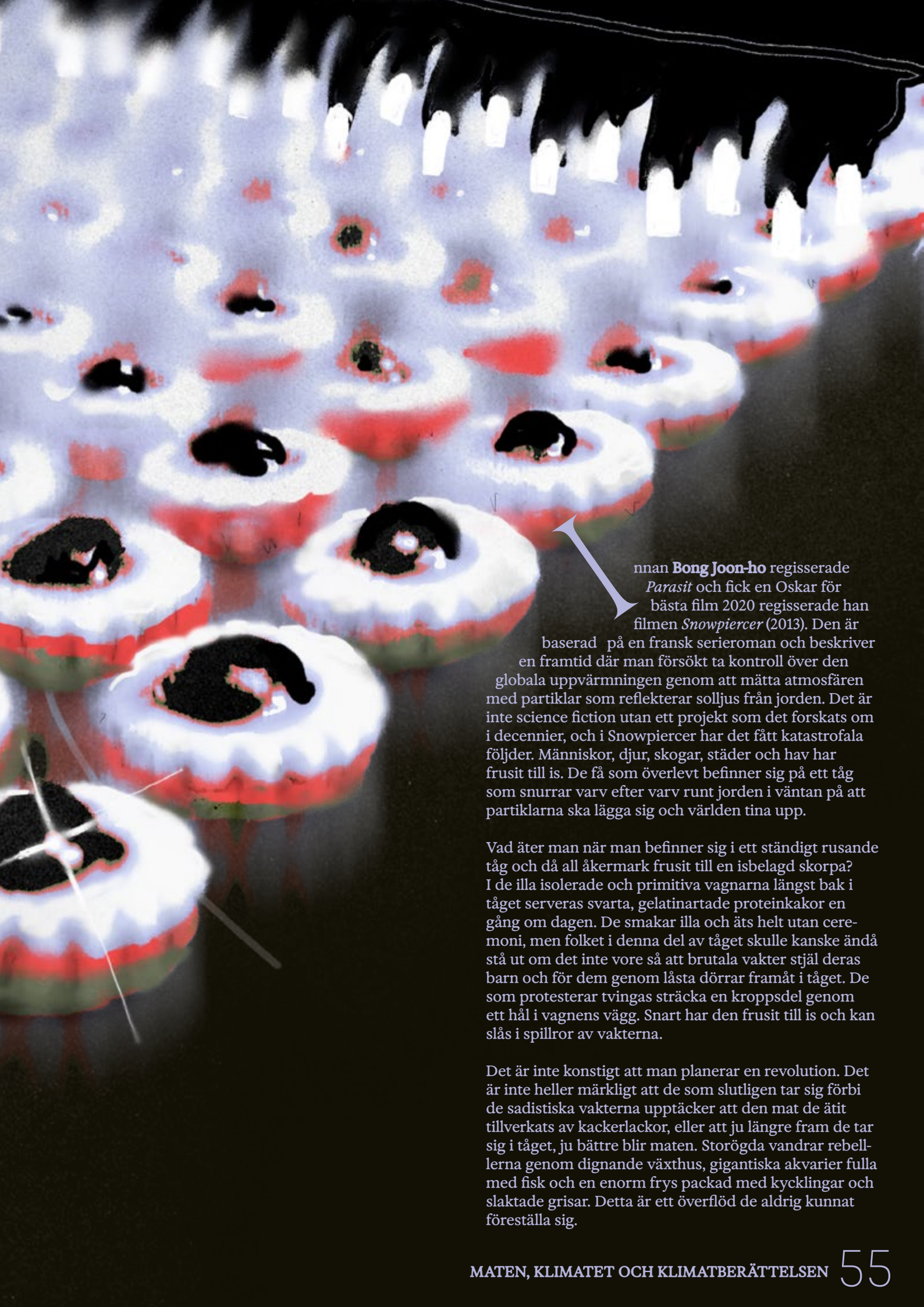
A hole takes shape in my breast. I'll be all alone for a month. I don't foresee anyone coming over. I reckon that this will be a different kind of fasting. A different kind of fasting in the month of Ramadan.

ARTIKEL

TEXT Johan Höglund
BILD Sara Östman

Maren, klimatet och klimatberättelsen

nnan **Bong Joon-ho** regisserade *Parasit* och fick en Oskar för bästa film 2020 regisserade han filmen *Snowpiercer* (2013). Den är

baserad på en fransk serieroman och beskriver en framtid där man försökt ta kontroll över den globala uppvärmningen genom att mätta atmosfären med partiklar som reflekterar solljus från jorden. Det är inte science fiction utan ett projekt som det forskats om i decennier, och i *Snowpiercer* har det fått katastrofala följder. Människor, djur, skogar, städer och hav har frusit till is. De få som överlevt befinner sig på ett tåg som snurrar varv efter varv runt jorden i väntan på att partiklarna ska lägga sig och världen tina upp.

Vad äter man när man befinner sig i ett ständigt rusande tåg och då all åkermark frusit till en isbelagd skorpa? I de illa isolerade och primitiva vagnarna längst bak i tåget serveras svarta, gelatinartade proteinkakor en gång om dagen. De smakar illa och äts helt utan ceremoni, men folket i denna del av tåget skulle kanske ändå stå ut om det inte vore så att brutala vakter stjälar deras barn och för dem genom låsta dörrar framåt i tåget. De som protesterar tvingas sträcka en kroppsdel genom ett hål i vagnens vägg. Snart har den frusit till is och kan slås i spillror av vakterna.

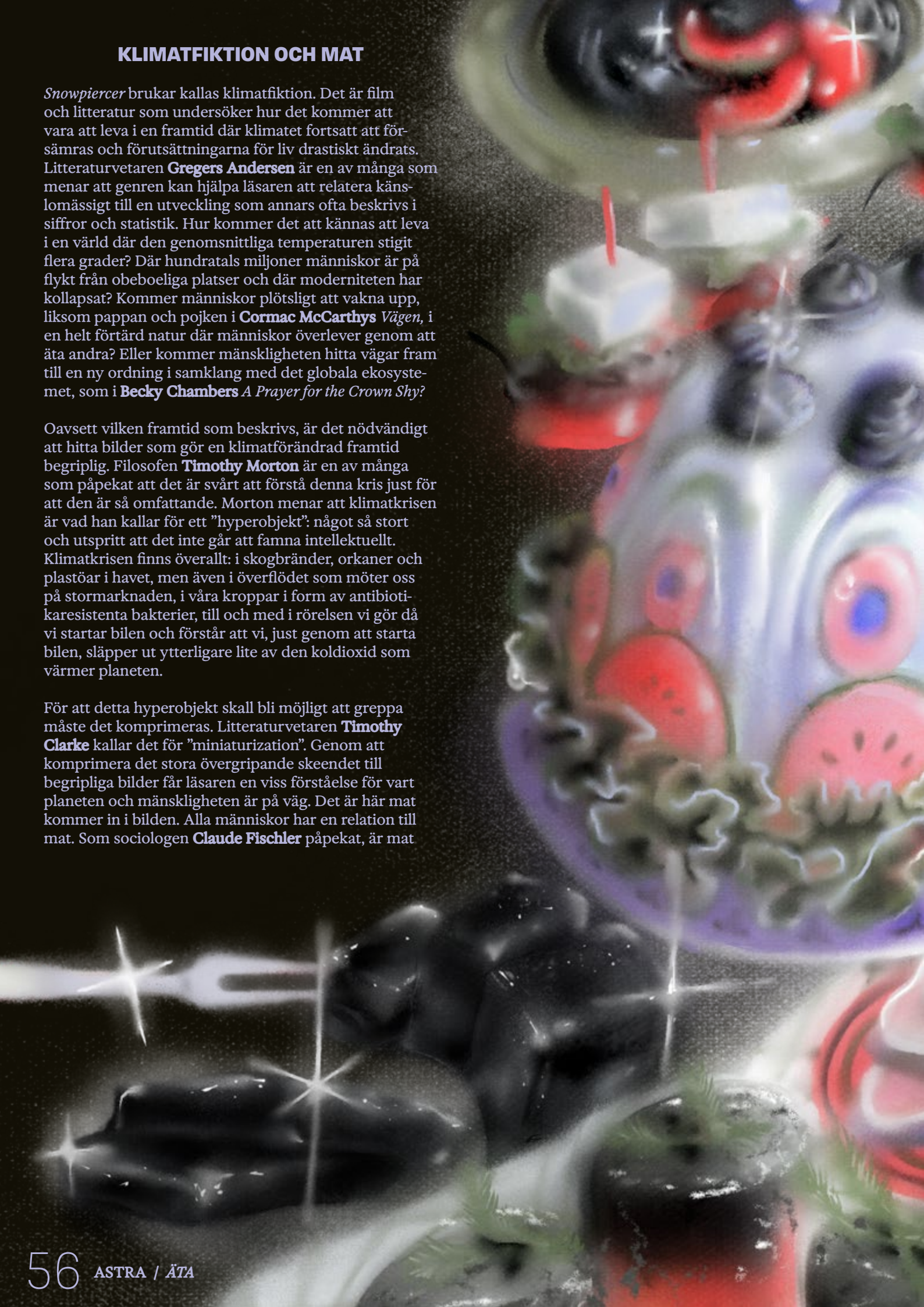
Det är inte konstigt att man planerar en revolution. Det är inte heller märkligt att de som slutligen tar sig förbi de sadistiska vakterna upptäcker att den mat de ätit tillverkats av kackerlackor, eller att ju längre fram de tar sig i tåget, ju bättre blir maten. Storögda vandrare rebellerna genom dignande växthus, gigantiska akvarier fulla med fisk och en enorm frys packad med kycklingar och slaktade grisar. Detta är ett överflöd de aldrig kunnat föreställa sig.

KLIMATFIKTION OCH MAT

Snowpiercer brukar kallas klimatfiktion. Det är film och litteratur som undersöker hur det kommer att vara att leva i en framtid där klimatet fortsatt att försämras och förutsättningarna för liv drastiskt ändrats. Litteraturvetaren **Gregers Andersen** är en av många som menar att genren kan hjälpa läsaren att relatera känslomässigt till en utveckling som annars ofta beskrivs i siffror och statistik. Hur kommer det att kännas att leva i en värld där den genomsnittliga temperaturen stigit flera grader? Där hundratals miljoner människor är på flykt från obeboeliga platser och där moderniteten har kollapsat? Kommer människor plötsligt att vakna upp, liksom pappan och pojken i **Cormac McCarthy**s *Vägen*, i en helt förtärd natur där människor överlever genom att äta andra? Eller kommer mänskligheten hitta vägar fram till en ny ordning i samklang med det globala ekosystemet, som i **Becky Chambers** *A Prayer for the Crown Shy*?

Oavsett vilken framtid som beskrivs, är det nödvändigt att hitta bilder som gör en klimatförändrad framtid begriplig. Filosofen **Timothy Morton** är en av många som påpekat att det är svårt att förstå denna kris just för att den är så omfattande. Morton menar att klimatkrisen är vad han kallar för ett "hyperobjekt": något så stort och utspritt att det inte går att famna intellektuellt. Klimatkrisen finns överallt: i skogbränder, orkaner och plastöar i havet, men även i överflödet som möter oss på stormmarknaden, i våra kroppar i form av antibiotikaresistenta bakterier, till och med i rörelsen vi gör då vi startar bilen och förstår att vi, just genom att starta bilen, släpper ut ytterligare lite av den koldioxid som värmer planeten.

För att detta hyperobjekt skall bli möjligt att greppa måste det komprimeras. Litteraturvetaren **Timothy Clarke** kallar det för "miniaturization". Genom att komprimera det stora övergripande skeendet till begripliga bilder får läsaren en viss förståelse för vart planeten och mänskligheten är på väg. Det är här mat kommer in i bilden. Alla människor har en relation till mat. Som sociologen **Claude Fischler** påpekat, är mat

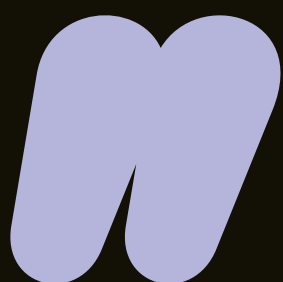
och ätande centrala för vårt identitetsskapande. Genom vår diet blir vi maskulina, feminina, svenskar, muslimer, hårdrockare, eller anglofiler och så vidare. Bilder av hur mat och ätande drastiskt förändras, gör det möjligt att förstå vad klimatkrisen innebär på ett både intellektuellt och emotionellt plan. Informationen att temperaturen kommer att höjas med 3-4 grader kan vara svår att ta till sig. Men bilden av en framtid där mat vi känner igen och förstår inte längre går att finna är konkret. Att lida brist på mat, att tvingas äta insekter eller till och med andra människor, går att begripa och relatera till. Därför är mat en central komponent i klimatberättelser som *Snowpiercer*.

MILJÖHISTORIKERN JASON W. MOORE OCH HUMANEKOLOGEN ANDREAS MALM MENAR BÅDA ATT DET ÄR DET KAPITALISTISKA SYSTEMET, OCH INTE MÄNNISKAN SOM ART, SOM PRODUCERAT DE UTSLÄPP SOM IDAG FÖRSTÖR PLANETEN.

MAT, KRISEN OCH DET KAPITALISTISKA VÄRLDSSYSTEMET

Men bilder av mat och ätande kan också få läsaren att förstå *varför* vi har en klimatkris. Den klimatperiod vi befinner oss i just nu kallas ofta för *antropocen* där "antro" står för antropos: människan. Det sägs också ofta att det är *människan* som urholkat det ekologiska systemet och därmed skapat det rådande klimatkrisläget. Visst är det mänsklig aktivitet som orsakar den globala uppvärmningen, liksom förurning av skogar och ö-stora plastansamlingar i havet, men de system som initierat och driver på dessa processer har inte skapats av alla människor tillsammans. Miljöhistorikern **Jason W. Moore** och humanekologen **Andreas Malm** menar båda att det är det kapitalistiska systemet, och inte människan som art, som producerat de utsläpp som idag förstör planeten. Enligt Moore tog detta fart

**Urfolk och
människor i stora
delar av det globala
syd har länge levt
med den migration,
utarmning av
land, de militära
konflikter och den
avsaknad av mat
som följer med
klimatkrisen.**

BILDER AV HUR MAT OCH ÄTANDE DRASTISKT FÖRÄNDRAS GÖR DET MÖJLIGT ATT FÖRSTÅ VAD KLIMATKRISEN INNEBÄR, BÅDE PÅ ETT INTELLEKTUELLT OCH EMOTIONELLT PLAN.

i och med koloniseringen av Amerika. Det är då man i stor skala börjar förvandla naturen till ägodel och resurs. Urskog blir till plantager där bara några få växter odlas. Människor förvandlas till slavar och annan billig arbetskraft. Berg blir till kol och järn och vattendrag till billig energi. Några få människor ackumulerar vinsterna som skapas och investerar dem i nya projekt. Med detta i åtanke kallar Moore vår tidsålder för *kapitalocen*.

Oavsett hur man benämner den rådande klimatperioden är mat och det dominerande matsystemet centrala komponenter i klimatkrisen. När man började kolonisera den nya världen stod ofta maten i centrum. Man odlade socker, ris, frukt och majs som såldes i Europa. För vinsten köpte man de slavar som användes som billig arbetskraft på nya världens plantager och så var cirkeln i gång. När man utarmat jorden på östkusten flyttade man odlingarna längre och längre västerut. Samtidigt lade man grunden för det som **Immanuel Wallerstein** kallar det kapitalistiska världssystemet. Hela världen är idag en plantage som ständigt växer genom skövling av regnskog och andra oexploaterade landområden.

På så sätt driver den rådande matkulturen och det existerande matsystemet hela tiden på klimatkrisen. Den mejeri- och köttbaserade snabbmatkultur som råder i väst och i många andra delar av världen skapar en mycket stor del av de växthusgaser som värmer planeten. Samtidigt utarmar palmoljeplantager och storskalig boskapsuppfödning jord, biodiversitet och samhällen i det globala syd som under lång tid tvingats överge lokala och hållbara jordbruksformer för industriella modeller.

Klimatfiktion från Nordamerika och Europa har ofta varit ointresserad av denna historia och endast ett fåtal identifierar kapitalismen som det system som driver klimatkrisen. Det gör att denna kris anländer plötsligt

och oförklarligt i mycket klimatfiktion, likt den meteor som, för 65 miljoner år sedan, orsakade dinosaurernas död och det femte massutdöendet i planetens historia. McCarthys *Vägen* är ett bra exempel. Inte ens McCarthy visste *varför* jorden är så utarmad i denna mörka roman.

Det ser annorlunda ut i klimatfiktion skriven i det globala syd, eller i periferierna till det globala nords välståndssamhällen. Urfolk och människor i stora delar av det globala syd har länge levt med den utarmning av land, migration, militär konflikt, och avsaknad av mat som följer med klimatkrisen. Som en av karaktärerna i den amerikanska urfolksförfattaren **Waubgeshig Rices** klimatroman *Moon of the Crusted Snow* uttrycker det: "Yes, apocalypse. We've had that over and over. But we always survived."

TILLBAKA PÅ TÅGET

Med detta i åtanke blir det tydligt att vandringen genom tågets olika vagnar i *Snowpiercer* inte bara använder sig av mat för att förklara hur det kommer att kännas att leva i en klimatförändrad framtid. I denna film är mat samtidigt nyckeln till en förståelse för det i grunden ojämlika, kapitalistiska system som skapat klimatkrisen. De svarta proteinkakorna är inte bara en bild av framtiden, utan även en visualisering av en sedan länge existerande global orättvisa. Längst bak i tåget äter man insekter som äter sopor, och man betraktas och behandlas samtidigt som en billig resurs. Längre fram lever man i ett stigande överflöd.

När revolutionens anförare Curtis slutligen når tågets lokomotiv bjuds han på en biff med stekt potatis och till det ett glas rött vin. Han får också förklarat för sig att det är just därför att människor längst bak lever i misär som människor längst fram kan leva i överflöd. Tågets enväldshärskare och uppfinnare Wilford förklarar också att denna ojämlikhet är hemligheten bakom den balans som råder på tåget. Det är synd men samtidigt viktigt att människorna längst bak i tåget lider så till den grad att de med jämna mellanrum försöker ändra systemet med våld. När de revolterar och dör reduceras antalet passagerare så att systemet som sådant kommer i jämvikt igen. På så sätt var revolutionen Wilfords idé. Nu erbjuds Curtis att ta över efter Wilford. Kan han tänka sig att acceptera systemet som sådant får han också äta biff varje dag.

Vad skall Curtis ta sig till? Skall han bli den nya lokföraren och acceptera det ojämlika system som håller tåget igång? Skall han fortsätta sitt revolutionära projekt och öppna upp tågets överflöd för alla? Eller skall han rentav försöka stoppa tåget? Det är lätt att förbanna de krafter som orsakar klimatkrisen så länge de framstår som obskyra. Det är svårare att sabotera det system som förser det globala nord med det överflöd vi ser som vår mänskliga rättighet. ████████████████████

Johan Höglund är professor i engelska vid Linnéuniversitetet i Kalmar och Växjö. Med medel från FORMAS, ett svenskt vetenskapsråd för hållbarhet, forskar han om hur populärkultur från olika delar av världen berättar om mat och klimatkris.

Creature Comforts

(Förrätten.)

Det var en kall natt, men i morgon skulle de ses. Alla på samma ställe. Vilka nu alla var. Det hade bjudits in.

Alla var där. En festlig tillställning. Det hade utlovats. Hon var så ovan. Alla kanske var det nu, men hon kände sig verkligen det. Ovan. Hur gjorde man nu? Hur fann man pirret igen? En lätt adrenalindos utspridd över en hel kväll.

Alla skulle komma. Hon hade både bävat och längtat efter det.

Hon fantiserade om hur det skulle gå till. Kanske en fördrink. Kanske bara en öl. Kanske chips. Popcorn var inte för såna här tillställningar.

Sen "tjena tjena tjena", och sätta sig till bords. Och sen "oj, men oj!" och "så gott!" och "så fint!". Hon brukade säga så till sig själv, "oj så gott!", men hon längtade efter att höra andra, de andra, säga det. Bävade. Tänk om de inte skulle följa sin tidigare vana?

Hon kände pirret nu. Kanske.

Hon hoppades på en meny som bestod av ... något som någon annan bestämt. Något som någon annan tänkt ut, kanske provlagat och smakat. Något som någon annan tror ska passa alldeles perfekt ihop. Något som inte bara är till en, utan flera. Man planerar annorlunda då.

Hon hade ätit ensam så länge nu. Så många gånger. Ensamätandet hade även det sina ritualer, men inte samma festliga filter. Det var ju inte heller lika festligt. Även om hon hade försökt många gånger. En liten piffig parmesan och färsk basilika ovanpå. Den onödiga röran som tog så lång tid. Ibland hade hon njutit. Känt sig kul, fin och unnande. Men oftast var det andra känslor. Inte av den ensamhet eller sorgsenhet som brukar porträtteras i fiktionen, utan ett slags enkelhet. En enkel känsla. Solitär. Som en enkel ton i stället för ett musikstycke.

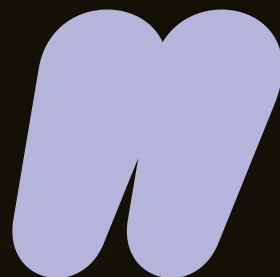
Alla skulle komma. Visste hon ens vilka de var längre? Kanske lite vin, kanske lite fin macka med något hackat eller någon röra på.

En paj – det brukade alltid finnas. Och sallad. Resten kunde variera. Olika saker att plocka och forma efter smak och tycke. Att plocka.

Det kändes också så främmande. Röra saker med fingertopparna först, sen hela handen. Fylla sin hand med något som skulle förtäras och sen ge det till någon annan att äta. Att smörja in en brödbit med sina bakterier och sin svett. Det kändes farligt. Det hade varit farligt. Men nu skulle de göra det igen.

Hon kände sig pirrig nu, så var det. Kanske lite orolig också? Det var svårt att särskilja.

Att plocka. Det kändes också så främmande. Röra saker med fingertopparna först, sen hela handen.

(Huvudrätten.)

Besticken var inte som hon mindes dem. Hon kunde inte längre använda dem. Bara skeden. När hade detta skett? När hade hon degraderats till ett barns bordsklick? Det måste ha varit pausen. Pausen från andra. Hon hade ätit ensam så många gånger, men inte nu. Nu åt hon med andra.

Tallriken fyllde hon på samma sätt som under midsommrarnas tårtbufféer som barn. Hur kunde man göra ett urval när allt såg så tilltalande ut? Så vackert, och man kunde känna smaken och texturen i munnen innan det ens hamnat något där. Allt skulle på. Allt skulle in. Suget satte gränserna, och de var obefintliga. Hon visste att hon borde behärska sig, men hon fann det ordet så otroligt ointressant, det lockade inte det minsta. Varför behärska sig efter så lång tid? Allt hon hade gjort under pausen var att göra just det. Nu ville hon vara obegränsad. Frossa kanske var att ta i, men hon ville inte bromsa.

Hon älskade det. Mat doftade fantastiskt. Men mycket mat doftade också konstigt. Har du någonsin luktat på en inlagd oliv? För henne doftade den lite som havet när tången kom om sommaren. Det

salta och lite unkna. Hon längtade efter den feta ostigheten inuti pajen. Hon ville känna smulorna från skalet och doften av bara mjöl, smör, salt och vatten. Denna fantastiska kombination.

Mjöl.

Smör.

Salt.

Vatten.

Lyssna på det. Smaka på det. Hon gjorde det. Det kändes obegränsat.

HON VILLE ÄTA ALLT. PRATA MED ALLA. FAST DET KOM I ANDRA HAND. DET VIKTIGASTE VAR SMAKERNA. ELLER VAR DET TEXTURERNA? ELLER FORMERNA. FÄRGERNA. DOOOOOOOFTERNA.

Hon fyllde tallriken nu, igen. Kanske skulle inte allt få plats i henne, men hon skulle försöka. Någon kommenterade, men hon hörde inte riktigt vad utan bara skojade med. Som hon längtat efter fyllda tallrikar och att skoja med. Hon hörde inte ens själv vad hon sa, bara flöt med. Någon räckte henne en brödskiva.

(Efterrätten.)

Alla var där. Hon kände sig full och tom på samma gång. Som om hela hennes väsen smackade och var stilla. Alla hade varit där. Det hade någon sagt. Hon mindes inte. Hon såg inte. Eller hon såg dem inte var och en för sig. Alla hade varit där som en enda stor kropp. Det var så det brukade vara, och hon var nöjd.

Kanske hade det hänt något mer under kvällen än vad hon mindes och såg. Kanske hade det pågått andra spår och rörelser än dem hon lämnat efter sig. Kanske hade det gjort det. Det brukade göra det. Men hon mindes bara känslan av att stoppa det i munnen, hålla kvar gaffeln i munnen och nicka, le och säga "mhm" samtidigt. Hon kände entusiasmen kvar i kroppen. Att prata med mat i munnen. Att inte få prata med mat i munnen, men ändå göra något slags ljud. En uppmuntran till den som satt mitt emot. Hon mindes det så väl. Och hur gaffelns egg sakta drogs ut mellan de stängda läpparna för att det andra skulle stanna kvar inuti henne.

Ibland tänkte hon på det som akter. Det var ett så bra ord. En akt, att göra något. Men också ett kapitel. Akterna under middagen var gjorda i vana, de var outtalade. De visste vad de skulle göra och vad som förväntades. Ibland puttades det mjukt på någon gemensam sanning om hur saker går till och då smålog alla, som om det var ett litet bus. För att sen putta tillbaka det så att det följde vad vi visste skulle ske. Hon hade glömt det. Det gemensamma puttandet. Ett slags gemensamt ansvar för att saker skulle gå rätt till. Dock en helt och hållet påhittad form av "rätt", eftersom de ritualer som genomfördes mest kändes bestämda för att man ju behövde bestämma sig för något. Ett beslut förhindrar kaos och ett fel tydliggör genast ett rätt.

Hon mindes knappt hur det hade sett ut efteråt. När hon nästan hade gått. Allt hade liksom runnit ut i en gemensam oreda. Stolar brukades sidledes i stället för rakt fram. Någon drack i en soffa och talade med den som satt på kanten och fick vrida sig nittio grader. Men det var som det skulle. Alla hade övergått till att hålla i sina glas så där löst och elegant och det ätbara intogs i förströelse. Som att pilla på en noppa på en tröja, man vet att det förstör tröjan om man drar, men ändå sitter man där och pillar. För att man inte har något annat för sig. Ett slags njutning i mellanläget.

Alla hade varit där. Och hon också. Snart skulle hon äta ensam igen, men hon mindes fortfarande middagen med dem, i kroppen. Det hade varit som det hade varit tidigare. Och hon var nöjd.

Louise Johansson Waite är en konstnär och konstfrämjare med bas i Norrköping, Sverige. I hennes konstnärliga praktik intresserar hon sig för vår relation till mat som material, socialt arv, ekonomi och symbolik och konsten som ett historieskrivande rum. Texten skrevs i sin originalform till en utställning på Galleri LarsPalm i Sandviken, 2022.

RETROSPEKTIV

TITEL: Genuino Clandestino Och Det Hållbara Ätandet

FÖRFATTARE: Christin Sandberg

FÖRSTA GÅNGEN PUBLICERAD I: Astra nummer 4/2016

TEMA: Mat

*Det fjärde och sista numret av Astra från 2016 hade ett närbesläktat tema till "Äta" – nämligen "Mat". Vi grävde fram numret ur arkivet och läste igenom recept, dikter och artiklar. Till retrospektiven valde vi ett reportage av **Christin Sandberg** – vill du läsa det i sin helhet, och även se fotografierna, så gå in på astra.fi/tidskriften och bläddra dig ned till 2016. Eller skanna QR-koden här!*

Sandberg beskriver i sitt reportage hur hon besökt den italienska bergsbyn San Michele i Apenninerna nordöst om Rom, och **Genuino Clandestino**, "ett nätverk som främst består av småbrukare och hantverkare, som odlar, framställer och säljer sina egna produkter, på lokala undergroundmarknader och festivaler runt om i Italien året runt."

"Syftet är att undergräva existerande distributionskedjor och minska distansen mellan livsmedelsproduktion och konsument. Det finns en strävan att uppvärdera sociala relationer och sinnliga- och smakerfarenheter. Nätverket formades år 2010 som ett upprop i protest mot hur jordbruket köptes upp av de stora industrierna som en konsekvens av nyliberal politik", fortsätter Sandberg, som beskriver hur hon blir inspirerad av hur "Genuino Clandestino strävar efter att nå en ekologisk balans i livet i sin helhet."

Reportaget behandlar vidare skillnaden mellan ekologisk och närproducerad mat, problemen med matsvinn, och hur det mesta vi köper på stora matkedjor idag inte bara har färdats långt, utan också använder enorma mängder packmaterial – ofta plast. Genuino Clandestino, berättar Sandberg, vill motverka det ohållbara systemet genom att "undergräva existerande distributionskedjor och minska distansen mellan livsmedelsproduktion och konsument".

I reportaget från 2016 kan vi läsa att Genuino Clandestino har vuxit "och kan liknas vid en snabbt växande gräsrotsrörelse som idag erbjuder olika konkreta och praktiska alternativ". Vi undrar hur det ser ut nu, år 2024!

ORDLISTA

ASKETISM – Ordet "askes" kommer från grekiskans *áskēsis*, som betyder "övning". Asketism kan ta sig olika uttryck, men förknippas ofta med någon form av avhållsamhet, exempelvis från viss mat, sex, eller sömn.

AUTOETNOGRAFI (eng. *autoethnography*) – En typ av akademisk forskning där omvärlden undersöks med utgångspunkt i forskarens jag. Autoetnografisk forskning analyserar till exempel kulturella eller politiska fenomen med hjälp av forskarens personliga erfarenheter.

HOLISTISK (eng. *holistic*) – Från grekiskans *holos*, som betyder "hel". Kan syfta på flera saker – bland annat en sorts, ibland politisk, nyandlighet, som eftersträvar en helhetssyn på världen och ser allt som sammankopplat. Kan också beskriva en filosofisk utgångspunkt som anser att helheten är större än summan av delarna, och att ingenting kan förstås utan sitt sammanhang. Begreppet återfinns även inom socialpsykologi, ekologi och vetenskapsteori.

INCELRORELSEN – "Incel" är en förkortning av "involuntarily celibate", alltså "ofrivilligt celibat". Incelrörelsen är en sorts subkultur bestående av (oftast) män som identifierar sig som "incels". Rörelsen har ofta kopplingar till en fascination för våld och hat mot kvinnor.

INTERSEKTIONALITET – Analytiskt perspektiv som utvecklats av svarta feminister för att uppmärksamma hur relationer av överordning och underordning skapas och upprätthålls i samspel mellan bl.a. ras, etnicitet, kön/genus, funktionsvariationer, klass, ålder, sexualitet och religion. Ett intersektionellt perspektiv synliggör hur en individ eller grupp sociala position påverkas av genomskärningen mellan olika maktrelationer.

MEDVETANDEHÖJANDE – Har använts inom feminismen som ett sätt att samlas i grupp och berätta om sina egna personliga erfarenheter av sexism och andra förtryck, för att därmed se hur de är del av större strukturer, och märka att man inte är ensam i sin utsatthet.

NYLIBERALISM (eng. *neoliberalism*) – Politisk ideologi som strävar efter att staten ska ha så lite inblandning som möjligt i socialt och ekonomiskt liv. Nyliberalismens ledord är frihet, individualism och marknadsekonomi, vilket syns i till exempel privatiseringar och skattesänkningar. Kända historiska förespråkare är bland annat USAs president **Ronald Reagan** och Storbritanniens premiärminister **Margaret Thatcher**.

SIGMAMASKULIN – En "sigma male" betecknar inom vissa ytterhögerkretsar en introvert, självständig, individualistisk, men ändå framgångsrik (cis-)man.

SOCIALDARWINISM – En sorts paraplyterm för olika ideologier som tror att tävlan (mellan såväl individer som grupper i samhället) styr den sociala utvecklingen.

SUBJEKTIVITET (eng. *subjectivity*) – En subjektiv upplevelse är en enskild persons upplevelse av någon eller någonting. Subjektivitet är alltså ett sorts partiskt eller specifikt perspektiv.

VÄSTERLÄNDSKT PARADIGM (eng. *Western paradigm*) – Ordet "västerländskt" kommer från "Västerlandet", vilket är ett område som kan omfatta olika delar av världen i olika sammanhang. Oftast ingår Europa (ibland utan de postsovetiska länderna), USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland. Ordet "paradigm" kommer från grekiskans *paradeigma*, som betyder "mönster" eller "exempel". Det används för att beteckna en uppsättning idéer, tankemönster eller teorier utgör vad som anses vara legitima inom ett visst område.

QUEERA – (Som verb:) Ifrågasättande av normer, strukturer och förgivettagna idéer. Från början (under 1980- och 1990-talet) syftade att queera främst på att utmana normer kring genus och sexualitet, men idag används det om allt möjligt.

Vill du medverka?

Skicka ett mail till
astra@astra.fi
och berätta om vad
du vill göra.

Astra

Samhälle / Kultur / Feminism
Sedan 1919

MISSA INTE ETT TIDSKRIFTSNUMMER

PRENUMERATION (4 NR.)

Finland: 45€

(Studerande/Pensionär/Arbetslös): 35€

Övriga Norden: 52€

(Studerande/Pensionär/Arbetslös): 45€

Övriga världen: 55€

(Studerande/Pensionär/Arbetslös): 50€

GÅVOPRENUMERATION (4 NR.)

(för dig som är prenumerant)

Finland: 35€

Övriga Norden: 45€

Övriga världen: 50€

Donationsprenumeration: 80€

ÅBO POESIDAGAR 2024 SVENSKFINLANDS ENDA POESIFESTIVAL!

poesins verktyg

INGELA STRANDBERG (SVE), BRYNJULF JUNG TJØNN (NO),

SPOKEN WORD-KOLLEKTIVET DET NYA GARDET (SVE),

CARINA KARLSSON, MATHIAS ROSENLUND,

HEIDI VON WRIGHT, POETRY SLAM, VERKSTÄDER MM.

Åbo huvudbibliotek 18-21.4.2024

[poesidagarabo](https://www.instagram.com/poesidagarabo)

[Åbo poesidagar](https://www.facebook.com/Åbo.poesidagar)

